

YENİ BİR CEZA İNFAZ USULÜ OLARAK DENETİMLİ SERBESTLİK VE BU USULDEN YARARLANMA ŞARTLARI*

Prof. Dr. Faruk TURHAN*
Arş.Gör. Abdurrahim ALTIKAT*

ÖZET

Bu çalışmada, denetimli serbestlik ceza infaz usulü ele alınmıştır. Bu kapsamda öncelikle denetimli serbestliğin hukuki niteliği incelenmiş ve denetimli serbestlik ceza infaz usulünün benzer kurumlardan farkları, koşulları üzerinde durulmuştur. Yine denetimli serbestlik ceza infaz usulünde hükümlünün ne şekilde denetleneceği ve uygulamanın nasıl sona ereceği ele alınmıştır.

6291 sayılı Kanunla 5275 sayılı Cezaların ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da (CGTİHK) yapılan değişiklikle doluluk oranı oldukça artan ceza infaz kurumlarının rahatlatılması sağlanmıştır. Ancak bu değişiklikler, hükümlülerin iyi halleri tespit edilmeden denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Yeni düzenleme, bazı hükümlülerin ceza infaz kurumundan ıslah olmadan çıkmasını sağlamakta ve bu açıdan af gibi algılanmasına neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Denetimli serbestlik ceza infaz usulü, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu, Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği, 6291 sayılı Kanun, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun m. 105/A, Elektronik izleme, Kamuya yararlı bir işte çalıştırılma.

-
- * Bu çalışma, yazarlar tarafından 31 Mayıs – 1 Haziran 2013 tarihinde İzmir'de Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından düzenlenmiş olan "8. Yılında Yeni Ceza Adalet Sistemi" konulu sempozyumda sunulmuştur. Sempozyum tebliğ metni gözden geçirilerek genişletilmiş ve dipnotlar eklenmiştir.
- * Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku ABD Öğretim Üyesi.
- * Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Araştırma Görevlisi.

PROBATION AS A NEW CRIMINAL EXECUTION PROCEDURE AND CONDITIONS FOR UTILIZATION OF THIS PROCEDURE

ABSTRACT

Examination of probation criminal execution procedure is studied in this paper. Firstly legal nature of probation is examined and then dwelled on conditions and differences from the counterparts of probation criminal execution method within this context. Additionally followings points are to be searched; in what way the convicted will be supervised and how to be put an end to the application in the probation criminal execution procedure.

The amendment of 5275 law on execution of sentences and security measures (CGTİHT) with code numbered 6291 comforted the high occupancy rate in the penal institutions. But on the other hand these amendments are brought out the result that convicted persons allowed to be used the probation criminal execution procedure without assessment of their good conduct. The new amendment caused to be released some convicted from penal institutions without any improvement and from this point caused to be perceived as a pardon.

Key Words: *criminal execution probation procedure, law on execution of sentences and security measures, code of probation services, regulation of probation services, code of numbered 6291, law on execution of sentences and security measures article 105/A, electronic monitoring, worked for public interest.*

I. GİRİŞ

Cezanın amacı, yüzyıllarca tartışılmış ve günümüzde de tartışılmaya devam etmektedir. Cezanın amacının ne olması gerektiği konusunda çeşitli teoriler ileri sürülmüştür. Bu teorilerden mutlak teori, cezanın kendisinin bir amaç olduğunu ileri sürmüştür. Özellikle Kant tarafından savunulan bu teoriye göre cezalandırmanın esası, adalet düşüncesidir. Bu konuda ileri sürülen teorilerden bir diğeri ise faydacı teoridir. Bu teoriye göre, cezalandırmanın bir fayda getirmesi durumunda uygulanması gerekir ve cezanın gerekliliği onun faydasına bağlıdır. Bu görüş ise Beccaria tarafından savunulmuştur. Bunların yanında bir de karma teori ortaya çıkmış ve bu teoriyi savunanlar cezanın amacının tespit edilmesi açısından mutlak teori ile yararçı teorisinin savunduğu

noktaların ortak olarak düşünülmesi gerektiğini belirtmiştir.¹ Ancak cezalardan beklenen amacın elde edilebilmesi, uygulanacak infaz sistemine bağlıdır.

Diğer taraftan cezalandırmanın amacı belirlenirken hükümlünün de bir insan olduğu ve bazı hakların süjesi olduğu unutulmamalıdır.² Bu anlamda hükümlünün sosyal yaşama uyum sağlaması hatta mümkün olduğunca sosyal yaşamdan uzaklaştırılmaması insan olmasının bir sonucudur. Cezanın, bireyi sosyal yaşamdan tamamen soyutlamasının önüne geçilmesi için öngörülen usullerden biri de insancıl ceza siyasetinin vazgeçilmez unsuru olan denetimli serbestliktir.³ Denetimli serbestlik, belirli şartları taşıyan hükümlünün, toplum yaşamına uyum sağlamasını kolaylaştırmayı hedefleyen⁴ veya özgürlüğünü kısıtlamak yerine uygulanan, kişinin bireysel durumu göz önüne alınarak uygulanacak denetimin belirlendiği, ayrıca mağdurda oluşan suçun etkilerini en aza indirmeyi hedefleyen ceza adalet sistemi olarak tanımlanabilir. Denetimli serbestlikten yararlanan hükümlü cezasının tamamını veya bir kısmını ceza infaz kurumu dışında geçirecek ve bu süre içerisinde aşağıda bahsedilecek olan denetim şekillerine tabi olacaktır. Böylece sosyal çevresi ve toplumsal hayattan kopmadan denetim marifetiyle, hükümlünün ıslahı sağlanabilecektir.⁵

Denetimli serbestlik ceza infaz usulü, Türk hukukuna 6291 sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Denetimli Serbestlik Ve Yardım Merkezleri İle Koruma Kurulları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla⁶ getirilmiştir. Denetimli serbestlik ceza infaz usulü, denetimli serbestlik ceza adalet sisteminin hükümden sonra hapis cezasının infazı yerine devreye giren bir türüdür. Bu usul aslında koşullu salıverilmenin şartlarının genişletilmiş, ancak denetim olarak ise ağırlaştırılmış halini oluşturmaktadır.

Denetimli serbestlik ceza infaz usulü, Türk infaz hukuku açısından oldukça yeni bir kurum olmasına rağmen uygulamada oldukça fazla

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mahmut KOCA/İlhan ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 4.Bası, Seçkin, Ankara, 2011, s.440-442; Timur DEMİRBAŞ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 8. Bası, Seçkin, Ankara, 2012, s. 532-536; Nur CENTEL/Hamide ZAFER/Özlem ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, 4. Bası, Beta, İstanbul 2006, s. 531 vd.; Bahri ÖZTÜRK/Mustafa Ruhan ERDEM, **Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku**, 12. Bası, Seçkin, Ankara 2012, s. 387 vd.

² Timur DEMİRBAŞ, **İnfaz Hukuku**, 2. Bası, Seçkin, Ankara, 2008, s.38-39.

³ Heinz SCHÖCH, "Denetimli Serbestlik Yardımı ve İnsancıl Ceza Yargısı", (Çev.: Pınar BACAŞIZ), **Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Serisi 5**, Suç Politikası, Seçkin, Ankara, 2006, s.375-384/384; Necati NURSAL/Selcen ATAÇ, **Denetimli Serbestlik ve Yardım Sistemi**, Yetkin, Ankara, 2006, s. 33.

⁴ İzzet ÖZGENÇ, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 8. Bası, Seçkin, Ankara, 2013, s.781.

⁵ İbrahim USTA/Hakan ÖZTÜRK, "Denetimli Serbestlik", **Ceza Hukuku Dergisi**, Yıl 2010, Sayı 13, s. 11.

⁶ RG: 11.04.2012, Sayı: 28261.

kullanılmaktadır. Ayrıca yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içerisinde, bu infaz usulü hakkında birden fazla kanun değişikliği yapılmıştır. Yeni bir kurumun bu kadar sık değiştirilmesi, sorunları da beraberinde getirmiştir.

Bu çalışmada, denetimli serbestlik ceza infaz usulünün hukuki niteliği, kanunda öngörülen şartları, uygulanması ve sonuçları ile uygulamada ortaya çıkan sorunlar ele alınacaktır. Bunun yanında, bu kurumunun hukuki niteliğinin daha iyi anlaşılması için benzer kurumlardan farkı da incelenecektir.

II. DENETİMLİ SERBESTLİK KURUMUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ

Denetimli serbestlik Anglo-Amerikan Hukuku kökenli bir ceza infaz sistemidir. Daha sonraları Kıta Avrupa'sına yayılmış⁷ ve ceza infaz alanındaki arayışlara cevap verdiği alan gittikçe genişleyerek bugünkü halini almıştır.⁸ ABD'de denetimli serbestlik, suçlunun cezasının askıya alınmasını öngören bir sistem olarak uygulanmaktadır. Bu sistemde denetimli serbestliğe tabi tutulan hükümlü, denetim altında tutulduğu süre içinde öngörülen kurallara aykırı davranırsa, cezasını hapistede çekmek durumuyla karşılaşacaktır.⁹ ABD uygulamasında denetimli serbestliğin temel amacı, suçlunun ıslahının sağlanması ve toplumun korunması olarak görülmektedir.¹⁰ Toplumun korunması ve suçlunun ıslahının sağlanması amacının bir araya gelmesi göz önüne alınırsa, Amerikan hukukundaki denetimli serbestlik uygulamasının, suçluyu şartlı olarak özgür bırakan bir sistem olarak değil ceza adaletini yerine getirmeye çalışan bir kurum olarak adlandırılması uygun olacaktır.¹¹

İngiltere'de denetimli serbestliğin ortaya çıkması ABD ile aynı tarihlere denk gelmektedir.¹² Hapis cezasına göre daha ıslah edici ve onarıcı olmasından dolayı denetimli serbestliğin İngiltere'de uygulama alanı gittikçe genişlemiştir.

⁷ Haluk ÇOLAK/Uğurtan ALTUN, "Denetimli Serbestlik Kavramının Yaptırım Teorisi ve Penolojik Bakımdan Tahlili ile Pozitif Hukukumuzdaki Düzenlemeler", *Adalet Dergisi*, S. 25, 2006, s. 4.

⁸ NURSAL/ ATAÇ, s. 34; Denetimli serbestliğin ilk örneğinin Amerikan vatandaşı John Augustus tarafından uygulandığı kabul edilir. John Augustus alkol bağımlısı bir kişiye refakat etmeyi mahkemeden talep etmiş ve mahkemede John Augustus'un bu talebini kabul etmiştir; Charles LINDNER, "Thacher, Augustus, and Hill- The Path to Statutory Probation in the United States and England", *Heinonline*-71 Fed. Probation, 2007, s. 36.

⁹ Lewis DIANA, "What Is Probation", *Hein Online* – 51 J. Crim L. Criminology & Police Sci., 1960-1961, s. 190.

¹⁰ NURSAL/ATAÇ, s. 163.

¹¹ Hakan A.YAVUZ, "Denetimli Serbestliğin Ortaya Çıkışı ve Karşılaştırmalı Hukuktaki Gelişim Süreci", *Terazi Hukuk Dergisi*, Yıl: Şubat 2012, Sayı 66, s. 84.

¹² LINDNER, s. 36.

1991 yılında yapılan değişikliktan önce denetimli serbestlik, hapis cezasının yerine uygulanan koşullu özgürlük niteliğinde bir kurum iken, 1991 değişikliğinden sonra hükümlünün cezasının toplum içerisinde infaz edildiği, kamusal bir yaptırım halini almıştır.¹³

Denetimli serbestliğin ceza adaletinin yerine getirilmesinde önemli bir yere sahip olmasının temel nedeni, hükümlünün aldığı cezanın bireyselleştirilmesine önemli katkı sağlamasıdır.¹⁴ Modern ceza hukukun temel amaçlarından birisi suç işleyen kişinin sosyalleştirilerek tekrar topluma kazandırılması olduğu için, hükümlünün işlemiş olduğu suçtan dolayı ıslah edilmesi gerekmektedir. Bu da cezaların bireyselleştirilmesi ve bunun yanında cezaların infazının bireyselleştirilmesi ile mümkündür. Her ne kadar TCK'da cezaların alt ve üst sınırı gösterilerek cezanın hükümlüye göre bireyselleştirilmesi noktasında hakime taktir yetkisi tanınmış olsa da, TCK sistemindeki cezalar genel bir nitelik taşımaktadır. Bu manada denetimli serbestlik sistemi, hükümlünün ıslahının birey odaklı olarak sağlanması noktasında önemli yer tutmaktadır.

Türk hukuk sisteminde ise 2005 yılında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile yapılan ceza mevzuatındaki köklü değişikliktan önce denetimli serbestlik, teşkilatlı bir yapı olarak karşımıza çıkmamaktadır. Benzer örnekleri bulunmakla birlikte (1. sürgün cezası, 2. emniyeti umumiye idaresinin nezareti altında bulundurma cezası ve tedbiri, 3. uyuşturucu madde bağımlıları hakkındaki güvenlik tedbirleri, 4. dilenciler için boğaz tokluğuna çalışma tedbiri gibi) 2005'den önceki mevzuatta öngörülmuş olan tedbirlerin modern anlamda denetimli serbestlik sistemi içerisinde değerlendirmesi mümkün değildir.¹⁵ Ancak her ne kadar 2005 yılından sonra teşkilatlı bir yapı olarak karşımıza çıksa da, 6291 sayılı Kanunun 5.4.2012 tarihinde yürürlüğe girmesine kadar denetimli serbestliğin tek başına bir infaz usulü olarak nitelendirmek de mümkün değildir.¹⁶

5/4/2012 tarih ve 6291 sayılı Kanundan önce denetimli serbestlik, genelde diğer infaz usullerinden sonra veya diğer infaz usullerine yardımcı bir fonksiyon üstlenmekteydi. Örneğin, koşullu salıverilme hükümlerinden

¹³ YAVUZ, s. 83.

¹⁴ NURSAL/ATAÇ, s. 445; Nur CENTEL, "Denetimli Serbestlik", **Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı**, 2008, s. 534.

¹⁵ Geniş bilgi için bkz. Hakan A.YAVUZ, "Denetimli Serbestliğin Türk Ceza Adalet Sistemindeki Tarihsel Gelişim Süreci", **TBB Dergisi**, Yıl 2012, Sayı 100, s. 324-329.

¹⁶ 6291 sayılı yasadan önceki denetimli serbestlik hükümleri hakkında yazarın benzer yönde değerlendirmesi için bkz. ÖZGENÇ, s. 781.

yararlanan kişi koşullu salıverilme süresinin yarısı kadar bir süre denetim altında tutulması öngörülmüştür.¹⁷ Yine cezanın ertelenmesi durumunda hükümlü, kanunda belirtildiği üzere bir ila üç yıl arasında denetime tabi olacaktır (TCK md. 51/3). Bir başka örnek ise Ceza Muhakemesi Kanunu md. 231/8’de yer almaktadır. Bu maddeye göre, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verildikten sonra kişi beş yıl denetim süresi içerisinde olacaktır. Ancak kişi bu beş yılın en fazla bir yılını denetimli serbestlik kapsamında geçirecektir. Bazı özel durumlarda ise denetimli serbestlik diğer infaz kurumlarından bağımsız olarak uygulanmaktadır. Örneğin mükerrirler hakkında cezasının infazından sonra denetimli bir süreye hükmedilmesi öngörülmüştür (TCK md. 58/6). Yine, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun etkin pişmanlık hallerini düzenleyen TCK md. 221/5’de kişi hakkında denetimli serbestlik sistemin uygulanacağı öngörülmüştür. Denetimli serbestlik sisteminin diğer infaz usullerinden bağımsız olarak uygulandığı bir diğer durum ise Cezaların ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun (CGTİHK) 110. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülmüştür. Bu hükme göre, işlenen suç nedeniyle meydana gelen zararın karşılanması şartıyla bazı şartları taşıyan hükümlülerin cezasının infazı, konutta infaz şeklinde gerçekleştirilebilecektir. Kadın veya altmışbeş yaşını bitirmiş kişilerin mahkum oldukları altı ay, yetmiş yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları bir yıl, yetmişbeş yaşını bitirmiş kişilerin mahkum oldukları üç yıl veya daha az süreli hapis cezasının konutta çektirilmesine karar verilebilecektir.¹⁸ Bu bağlamda sanık hakkında, cezaya hükmedilmeden önce, hükmün yanında hükmü destekleyici manada ve hükmedilen cezanın infazı sürecinde ve hükmün infazından sonra denetimli serbestlik tedbirlerinin uygulanmasına karar verilebilmekteydi.¹⁹

Diğer taraftan Türk hukukunda denetimli serbestlik sisteminin mağdur için yardım fonksiyonu da mevcuttur. Ceza muhakemesinin her aşamasında mağdurun talebi ile denetimli serbestlik görevlisi veya psikolog tarafından suçtan zarar görene psiko-sosyal yardım yapılacaktır.²⁰ Yine mağdurun talep etmesi halinde, kendisine veya birinci dereceden aile üyelerinden birine karşı işlenen suçun ekonomik kayba yol açması, sonraki yaşantısını olumsuz

¹⁷ CGTİHK 107/6: “Koşullu salıverilen hükümlünün tâbi tutulacağı **denetim süresi**, yukarıdaki fıkralara göre infaz kurumunda geçirilmesi gereken sürenin yarısı kadardır. Ancak süreli hapislerde hakederek tahliye tarihini geçemez.”

¹⁸ DEMİRBAŞ, *İnfaz Hukuku*, s. 530-531.

¹⁹ Bu şekilde tasnif için bkz. ÖZGENÇ, s. 781-783.

²⁰ Bkz. Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği md. 97/3.

etkilemesi ve bu zararın başka türlü telafisinin mümkün olmaması halinde mağdura sosyal ve ekonomik yardım yapılabilecektir.²¹

6291 sayılı Kanundan önceki durumla ilgili olarak bu uygulama şekilleri göz önüne alındığı zaman yukarıda da belirtildiği üzere denetimli serbestliğin, salt bir infaz usulü olduğunu söylemek mümkün değildir. 5.4.2012 tarih ve 6291 sayılı Kanun'un gerekçesine göre artık denetimli serbestlik bir ceza infaz usulüdür.²² Ancak denetimli serbestlik hizmetlerinin, hukuki mahiyetini tespit ederken sadece 6291 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğin kıstas alınması doğru bir metot olmayacaktır. Çünkü yukarıda örneklerinden bahsedildiği üzere denetimli serbestliğin Türk hukukundaki uygulaması, oldukça geniş bir alanı kapsamaktadır.

Denetimli serbestlik hizmetlerinin hukuki mahiyetini tespit ederken yukarıda belirtilen uygulama alanlarının yanında, mevzuatta bu konuya ilişkin her hangi bir tanım bulunup bulunmadığına bakmak gerekmektedir. Denetimli serbestliğe ilişkin mevzuatta yer alan tek tanım, Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin (DSHY) 4. Maddesinde yer almaktadır.²³ Bu maddeye göre; denetimli serbestlik, şüpheli, sanık veya hükümlünün toplum içinde denetim ve takibinin yapıldığı, iyileştirilmesi ve topluma kazandırılması için ihtiyaç duyulan her türlü hizmet, program ve kaynakların sağlandığı alternatif bir ceza ve infaz sistemidir. Ancak bu hüküm denetimli serbestlik hizmetlerinin bütün uygulama alanı ve şekillerini kapsamamaktadır. Örneğin, denetimli serbestliğin suçtan zarar gören hakkında uygulanmasını bu tanım kapsamında yer almamaktadır.²⁴ Bu nedenle mevzuata bakarak denetimli serbestliğin hukuki niteliğini belirlemek de mümkün görünmemektedir.

Diğer taraftan denetimli serbestlik kavramı, farklı kanunlarda farklı şekillerde ifade edilmiştir. Hatta aynı kanun hükmünde dahi denetimli serbestlik hizmetlerinin farklı şekillerde ifade edildiği görülmektedir. Örneğin; TCK md. 191'de yer alan kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak suçunda, fail hakkında denetimli serbestlik tedbirine hükmedileceği düzenlenmiştir. Maddenin 3. fıkrasında ise denetimli serbestlik tedbiri güvenlik tedbiri olarak ifade edilmiştir.

²¹ Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği md. 98.

²² **Tasarının gerekçesi ve adalet komisyonu raporunun yer aldığı metin:** 5275 sayılı kanunun 105/A maddesi gerekçesinde de denetimli serbestliğin 105/A uygulamasının yeni bir infaz usulü olduğu vurgulanmıştır, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss207.pdf>

²³ RG: 05.03.2013 Sayısı: 28578

²⁴ Denetimli serbestliğin yardım fonksiyonu için bkz. NURSAL/ATAÇ, s. 316-317.

Bu bilgiler ışığında bakıldığında denetimli serbestliğin Türk hukukunda sırf bir ceza infaz usulü olmadığını söylemek gerekir. Diğer taraftan, denetimli serbestlik sadece hapis cezasına alternatif bir yaptırım da değildir. Bizim de katıldığımız görüşe göre denetimli serbestlik, ceza hukuku ve ceza infaz hukuku içerisinde adaleti sağlamaya çalışan ceza adalet kurumudur.²⁵

Ancak 6291 sayılı kanunla 5271 sayılı CGTİHK'ya eklenen 105/A maddesi²⁶, denetimli serbestliğin ceza infaz usulü olarak uygulanmasını öngören bir düzenleme getirmiştir.²⁷ Böyle bir uygulama şekli 6291 sayılı Kanundan önce mevcut değildi. Yani denetimli serbestliğin uygulama alanına, yeni bir usul olarak ceza infaz usulü uygulaması katılmıştır. Ancak tekrar belirtmek gerekirse Türk Hukuk sisteminde denetimli serbestlik, yalnızca ceza infaz usulü olarak öngörülmemiştir. Denetimli serbestlik, çeşitli uygulama alanları ile ceza adaletini yerine getirmek için öngörülmüş bir kurumdur. Denetimli serbestlik yoluyla cezaların infazı ise bir denetimli serbestlik kurumudur. Biz bu çalışmada denetimli serbestliğin uygulama alanına yeni giren CHTİHK md. 105/A'daki ceza infaz usulü olarak uygulanmasını ele alacağız.

III. DENETİMLİ SERBESTLİK CEZA İNFAZ USULÜNÜN BENZER KURUMLARDAN FARKI

A. Cumhurbaşkanı'nın Affından Farkı

1982 Anayasası'nın 104. maddesinin b) bendinde Cumhurbaşkanı'nın yürütme alanına ilişkin görev ve yetkileri arasında Cumhurbaşkanı'nın af yetkisi düzenlenmiştir. Buna göre Cumhurbaşkanı, sürekli hastalık, sakatlık ve kocama

²⁵ Hakan A.YAVUZ, "Denetimli Serbestliğin Türk Ceza Adalet Sistemi İçerisindeki Genel Görünümü Üzerine", **Adalet Dergisi**, Yıl: Ocak 2012, Sayı 42, s.58-75/60. Yazara göre denetimli serbestlik, psikolojik ve sosyal yardım yöntemlerinin uygulanması yoluyla suçlunun sorunlarını olumlu bir şekilde çözümlemesine yardımcı olan, topluma uyumu sağlanarak hatta toplumdan uzaklaştırılmadan, bunu yaparken de toplumun bireye güvenini yitirmeksizin saygısını devam ettirmeyi hedefleyen aynı zamanda mağduru da sistem içerisine yerleştiren ve onların sorunlarını dikkate alan, *ceza adalet yöntemidir*; Veli Özer ÖZBEK, **İnfaz Hukuku**, 2.Bası, Seçkin, Ankara, 2013, s. 51.

²⁶ "Madde 105/A – (Ek: 5/4/2012-6291/1 md.)

(1) Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla;

a) Açık ceza infaz kurumunda cezasının son altı ayını kesintisiz olarak geçiren,

b) Çocuk eğitimevinde toplam cezasının beşte birini tamamlayan, koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hükümlü hakkında hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak, infaz hâkimi tarafından karar verilebilir."

²⁷ ÖZBEK, s. 323.

sebebi ile kişilerin cezalarını hafifletmek veya kaldırmak yetkisine sahiptir. Cumhurbaşkanının söz konusu af yetkisi yürütme işlemi olarak tanımlanmıştır. Zaten af kurumu ile ilgili yapılan tanımlarda da af kurumunun bir kamu hukuku tasarrufu (yasama veya yürütmeye ait) olduğu belirtilmektedir.²⁸ Buna karşın infaz hakimi tarafından hükümlü hakkında uygulanmasına karar verilen denetimli serbestlik ceza infaz usulü ise bir yargı işlemidir.

Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün, Cumhurbaşkanının affından en önemli farkı, hükümlünün denetimine ilişkindir.²⁹ Cumhurbaşkanının affettiği kişi hakkında herhangi bir denetim tedbiri uygulanması söz konusu değilken, denetimli serbestlik ceza infaz usulü ile ceza infaz kurumu dışına çıkan hükümlü koşullu salıverilmesine kadar denetim içerisinde olacaktır.

Diğer taraftan maruz kaldıkları ağır bir hastalık, sakatlık veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen kişilerin denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanabilmeleri açısından koşullu salıverilmelerine 3 yıl kalması gerekmektedir. Aşağıda göreceğimiz üzere denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlanmanın genel şartı hükümlünün koşullu salıverilmesine 1 yıl veya daha az süre kalmasıdır. Maruz kaldıkları ağır bir hastalık, sakatlık veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen kişiler ise koşullu salıverilmelerine 3 yıl veya daha az süre kalması halinde denetimli serbestlikten yararlanmaktadırlar. Buna karşın Cumhurbaşkanının sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile belirli kişilerin cezalarını hafifletmesi veya kaldırması için böyle bir şart gerekli değildir. Yine Cumhurbaşkanı, hükümlünün açık ceza infaz kurumunda bulunup bulunmadığına veya koşullu salıverilmesine ne kadar süre kaldığına bakmadan af yetkisini kullanabilmektedir.

Ayrıca Cumhurbaşkanının af yetkisi bireysel özel af niteliğindedir.³⁰ Buna karşın denetimli serbestlik ceza infaz usulü - aşağıda açıklanacağı üzere genel veya özel şartları taşıyan her hükümlü hakkında uygulanacaktır.

B. Kısa Süreli Hapis Cezasına Seçenek Yaptırımlardan Farkı

Kısa süreli hapis cezası bir yıl veya daha az süreli hapis cezasıdır (TCK md. 49/2). Kısa süreli hapis cezasının en önemli sonucu, bu cezanın seçenek yaptırımlara çevrilebilmesidir (TCK md. 50). Seçenek yaptırımlar, cezanın

²⁸ Adem SÖZÜER, “Türk Hukukunda Af, 4454 ve 4616 Sayılı Kanunlarda Öngörülen Şartla Salıverilme ve Ertelemeye İlişkin Hükümlerin Hukuksal Niteliği ile Bu Hükümlerin Anayasaya Uygunluğu Sorunu”, *Anayasa Yargısı Dergisi*, Yıl 2001, Cilt 18, s. 223.

²⁹ Özellikle Cumhurbaşkanı tarafından affedilen kişilerin tekrar suç işlemesi bu konuyu gündeme getirmiştir, <http://www.internethaber.com/abd-elciligindeki-canli-bombanin-kimligi-499976h.htm>, 03.03.2013.

³⁰ SÖZÜER, s. 250; CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s. 624.

bireyselleştirilmesini sağlayan kurumlardan biridir³¹ ve bu yönüyle de denetimli serbestlik ceza infaz usulü ile benzerlik taşımaktadır.

Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımların hukuki niteliği tartışmalıdır. TCK'nın 50. madde başlığında yaptırım olarak nitelendirilmiştir. 50. Maddenin içeriği incelendiğinde ise belirtilen seçenek yaptırımların bazılarının güvenlik tedbiri olarak nitelendirilmesi mümkün görünmemektedir. Örneğin, TCK md. 50/1-b)'de mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iadesine, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesine karar verme seçenek yaptırımı, güvenlik tedbiri olarak nitelendirilemez.³² Ancak öngörülen seçenek yaptırımlardan kişinin belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanması, sahibi bulunduğu bir ruhsatı, izin belgesini belirli bir süre kullanmaktan yasaklanması ve sahip olduğu meslek ve sanatı icra etmekten belirli bir süre yasaklanması, güvenlik tedbiridir.³³ Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımların hukuki niteliği tartışmalı olmakla birlikte, denetimli serbestlik ceza adalet sistemini, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımların içerisinde görmek mümkündür. Ancak bu durum, bir bütün olarak denetimli serbestlik ceza adalet sisteminin hapis cezasına seçenek yaptırım olduğu anlamına gelmemektedir³⁴ ve bu anlamda denetimli serbestlik ceza infaz usulü de hapis cezasına seçenek yaptırım değildir.

Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar - adından da anlaşılacağı üzere - , yargılamayı yapan hakim tarafından, sanık hakkında hükmedilen bir yıl veya daha az hapis cezası yerine geçen bir seçenek yaptırım şeklidir. Ancak konumuzu oluşturan denetimli serbestlik ceza infaz usulü, infaz hakimi tarafından hükmedilen, hapis cezasının infazına alternatif oluşturan bir kurumdur.

Karşılaştırmalı hukukta ceza muhakemesi sonunda doğrudan denetimli serbestlik tedbirine de hükmedilebilmektedir.³⁵ Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar içerisinde öngörülen denetimli serbestlik tedbirleri de karşılaştırmalı hukuktaki bu örneklerle benzerdir.

Denetimli serbestlik ceza infaz usulü ile kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar arasındaki sıkı ilişkisinin en açık örneklerinden birini

³¹ ÖZGENÇ, s. 621.

³² Veli Özer ÖZBEK/M. Nihat KANBUR/ Koray DOĞAN/Pınar BACAKSIZ/İlker TEPE, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 2. Bası, Seçkin, Ankara, 2011, s. 553.

³³ ÖZGENÇ, s. 624.

³⁴ CENTEL, s. 533.

³⁵ NURSAL/ATAÇ, s. 164.

DSHY'nin 62. maddesinin 2. fıkrasında görmek mümkündür. Buna göre, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlardan şu dördü denetimli serbestlik müdürlüğü tarafından yerine getirilecektir: a) En az iki yıl süreyle, bir meslek veya sanat edinmeyi sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkanı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etme tedbiri, b) mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle, belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanma tedbiri, c) sağladığı hak ve yetkileri kötüye kullanmak suretiyle veya gereken dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranarak suç işlemiş olma durumlarında; mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle, ilgili ehliyet ve ruhsat belgelerinin geri alınması, belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanma tedbiri, d) mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle ve gönüllü olmak koşuluyla kamuya yararlı bir işte çalıştırılma tedbiri.

C. Koşullu Salıverilmeden Farkı

Cezanın amacı yukarıda da bahsedildiği üzere tartışmalı olmakla birlikte, müspet özel önleme amacını da içerisinde barındırmalıdır. Yani cezanın amacı ne olursa olsun, cezasını çeken bireyin cezanın sonucunda veya cezası infaz edilirken topluma tekrar kazandırılması gerekmektedir.³⁶ Bu anlamda denetimli serbestlik ceza infaz usulü ve koşullu salıverilme, cezanın özel önleme amacını yerine getirmeye çalışan ve bu amacı yönüyle benzeşen iki kurumdur. Ayrıca cezanın bireyselleştirilmesi açısından da denetimli serbestlik ceza infaz usulü ile koşullu salıverilme³⁷ benzerlik göstermektedir.

Yukarıda bahsedildiği üzere denetimli serbestlik bir bütün olarak ceza adaletini sağlamaya çalışan bir ceza adalet kurumu olmakla birlikte çalışmamızın konusu olan CGTİHK md. 105/A'da düzenlenen şekliyle denetimli serbestlik, bir ceza infaz usulüdür. Koşullu salıverilme de denetimli serbestlik ceza infaz usulü gibi cezanın infazının bir şeklidir.³⁸ Koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik ceza infaz usulü, cezanın bireyselleştirilmesini hedefleyen cezaların infazının alternatif bir şeklidir ve bu yönüyle büyük oranda benzeşmektedir.³⁹

Denetimli serbestlik, hükümlünün denetimi üzerine inşa edilmiş bir ceza adalet sistemidir. Zira denetim, amacına uygun bir şekilde yapılmazsa

³⁶ İzzet ÖZGENÇ, "Bir Ceza İnfaz Rejimi Olarak Erteleme", *Anayasa Yargısı Dergisi*, Yıl 2001, Cilt 18, Ankara, s. 101.

³⁷ Koşullu salıverilmenin cezayı bireyselleştiren yönü için bkz. Ahmet Hulusi AKKAŞ, "Koşullu Salıverilme", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl 2008, Cilt XII, Sayı 1-2, s. 309.

³⁸ Koşullu salıverilmenin ceza infaz usulü olduğu hakkında bkz. AKKAŞ, s. 310.

³⁹ Koşullu salıverilmenin cezanın bireyselleştirmesi amacı için bkz. AKKAŞ, s. 309.

denetimli serbestlik ceza infaz usulü, hükümlü açısından özgürlük olarak algılanabilir. Buna karşın koşullu salıverilmede hükümlünün denetimi asılken CGTİHK md. 107/10'da denetime hükmedilmeyebilecek haller de öngörülmüştür. Bu hükme göre hakim, koşullu salıverilen hükümlünün kişiliğini ve topluma uyumdaki başarısına göre; denetim süresinin, denetimli serbestlik tedbiri uygulanmadan veya herhangi bir yükümlülük belirlenmeden geçirilmesine karar verebilecektir. Ayrıca hakim denetim süresi içinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasını veya belirlenen yükümlülükleri, hükümlünün durumuna göre kaldırabilecektir.

Ancak denetimli serbestlik ceza infaz usulü, özellikle 31.12.2015'e kadar 6411 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 13. maddesi ile getirilen yeni uygulama şekli ile koşullu salıverilmeden ayrılmaktadır. Çünkü koşullu salıverilmenin uygulaması için hapis cezasının bir kısmının infaz edilmiş olması şarttır. Yani hükümlü ancak hapis cezasının belli bir kısmını ceza infaz kurumunda geçirince⁴⁰ koşullu salıverilmeye hak kazanacaktır. Ancak denetimli serbestliğe 6411 sayılı Kanunla getirilen geçici değişiklikle⁴¹ aşağıda denetimli serbestlik ceza infaz usulünün genel şartlarını incelerken göreceğimiz açık ceza infaz kurumunda 6 ay kesintisiz kalma şartı 31.12.2015'e kadar askıya alınmıştır. Dolayısı ile doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşıyan hükümlülerin, koşullu salıverilmesine 1 yıl veya daha az süre varsa açık ceza infaz kurumunda bulunması yani açık ceza infaz kurumunda bir gün kalması dahi yeterli olmaktadır. Ne var ki bu husus da denetimli serbestlik ceza infaz usulünün şartlarından biri olan hükümlünün iyi halinin tespiti için olumsuz bir durum ortaya çıkarmaktadır. Fakat bu şartı ele alırken de değineceğimiz üzere, 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu'ndaki 12. ve 13. maddelerinin uygulanması ile bu husus çözüme kavuşabilecektir.

31.12.2015'e kadar durum bu şekilde olmakla beraber geçici madde yürürlükten kalktıktan sonra denetimli serbestlik ceza infaz usulü, koşullu salıverilmenin hükümlü hakkında uygulamasını 1 yıl önceye çeken bir usul olarak düşünülebilir. Bu tarihten sonra eğer 5275 sayılı Kanunla getirilen geçici madde 4'e kanun koyucu tarafından süreklilik kazandırılmazsa denetimli

⁴⁰ Bu hususun tek istisnası denetimli serbestlik ceza infaz usulüdür. Hükümlü ceza infaz kurumunda koşullu salıverilmesine kadar olan süreyi başarılı bir şekilde denetimli serbestlik ceza infaz usulü ile ceza infaz kuru dışında tamamlayabilirse neticesinde koşullu salıverilmeye hak kazanacaktır (CHTİHK 105/A-9).

⁴¹ Kanaatimize göre 6411 sayılı Kanunla denetimli serbestlik ceza infaz usulü ile getirilen bu uygulama süreklilik kazanacaktır.

serbestlik ceza infaz usulü ile koşullu salıverilmeyi ayırt etmeye yarayan önemli bir husus kalmayacaktır. Bu durumda iki usulde de hükümlü cezasının belli bir kısmını ceza infaz kurumunda geçirmeden ceza infaz kurumu dışına çıkamayacaktır. Zaten amaçları ve usulleri açısından benzeşen bu iki kurumun uygulanma şartları açısından da benzeşmesi durumunda, denetimli serbestlik ceza infaz usulü koşullu salıverilmenin uygulanma şartlarını genişleten bir usul olarak algılanacaktır.

Son olarak, denetimli serbestlik ceza infaz usulünün koşullu salıverilmeden farklı yönü olan hükümlünün talebine değinmek gerekir. Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanabilmesi için hükümlünün talebi şarttır. Yani hükümlü eğer kendisi hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasını talep ederse bu usulden yararlanabilecektir. Buna karşın koşullu salıverilmenin uygulanması için hükümlünün talebi şart değildir. Hatta hükümlü, koşullu salıverilmesini istemese dahi hakim hükümlünün koşullu salıverilmesine karar verebilecektir; hükümlünün koşullu salıverilmeyi istememe hakkı yoktur.⁴²

D. Cezanın Ertelenmesinden Farkı

Cezanın ertelenmesi de TCK'da düzenlenmesine rağmen koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik ceza infaz usulü gibi hükümlünün cezasının bireyselleştirilmesini sağlamaya çalışan ceza infaz kurumudur.⁴³ Bu üç infaz usulü de hapis cezasının hükümlü üzerindeki kötü etkilerini azaltmaya çalışan, hükümlünün sosyalleştirilmesini hedefleyen cezanın infazına alternatif oluşturan ceza infaz usulüdür. Yani bu üç kurum, cezanın özel önleme amacını yerine getirmeye çalışan kurumlardır.

Cezaların ertelenmesi ve denetimli serbestlik ceza infaz usulü aynı amaca hizmet etmekle birlikte aralarında bazı farklılıklar da mevcuttur. Bunlardan ilki erteleme kararını veren merci ile denetimli serbestlik infaz usulüne karar veren merci ile ilgilidir. Hükümlü hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulüne infaz hakimi karar verirken, cezanın ertelenmesi kararını yargılamayı yapan mahkeme vermektedir.

İkinci olarak, yargılama yapılırken ilk etapta sanığın işlemiş olduğu suç nedeniyle hükmedilecek ceza TCK md. 51'de öngörülen sınırlar içerisinde ise erteleme kararı verilebilecektir. Verilen hüküm açıklandıktan sonra cezanın

⁴² AKKAŞ, s. 310.

⁴³ Ertelemenin ceza infaz kurumu olduğu hakkında bkz. Faruk TURHAN, "Yeni Türk Ceza Kanunu'na Göre Cezanın Ertelenmesi ve Uygulamada Çıkan Bazı Sorunlar", *EÜHFĐ*, Yıl 2006, Cilt X, Sayı 3-4, s. 28; ÖZGENÇ, *Genel Hükümler*, s. 664.

ertelenme kararı verilmesi mümkün değildir.⁴⁴ Yani hükümlü cezasının bir kısmını çektikten sonra erteleme şartlarını taşırsa, örneğin, üç yıl hapis cezasına mahkum olmuş hükümlü cezasının bir yılını çektikten sonra hapis cezası iki yılın altına düşünce hakkında erteleme kararına hükmedilemeyecektir. Yine şartları taşımasına rağmen sanık hakkında mahkemenin takdir yetkisi kapsamında erteleme kararı verilmezse sonraki aşamada erteleme kararı verilemeyecektir. Buna karşın başlangıçta şartları taşımayan hükümlü sonradan şartları taşırsa hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulüne karar verilebilecektir. Aynı şekilde şartları taşımasına rağmen hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulüne hükmedilmeyen hükümlü hakkında sonraki dönemde bu infaz usulüne karar verilebilecektir.

Cezanın ertelenmesinin denetimli serbestlikten bir diğer farkı ise sanığın, önceden işlemiş olduğu suça ilişkindir. Sanık hakkında erteleme kararı verilebilmesi için sanığın daha önceden kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapse mahkum edilmemiş olması gerekmektedir. Ancak denetimli serbestlik ceza infaz usulünde hükümlünün önceden işlemiş olduğu herhangi bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkum edilmiş olup olmadığı önemli değildir. CGTİHK'nın 105/A maddesinin yedinci fıkrasının a ve b bentlerine göre; işlediği iddia olunan başka bir suçtan dolayı 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 100 üncü maddesinde sayılan nedenlerle tutuklama kararı verilmesi veya denetimli serbestlik tedbiri uygulanmaya başlanmasından önce işlediği iddia olunan ve cezasının üst sınırı yedi yıldan az olmayan bir suçtan dolayı soruşturma veya kovuşturmayla devam edilmesi durumunda hükümlü hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulüne karar verilemeyecektir. Ancak bu durum denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanması sırasında işlenen suçları kapsamakta, önceden mahkum olup infazı gerçekleştirilmiş olan suçları kapsamamaktadır.⁴⁵

Cezanın ertelenmesi kararı verebilmek için yargılamayı yapan mahkeme sanığın duruşmadaki halini yani yargılama sürecinde göstermiş

⁴⁴ Erteleme kararı TCK md. 51/2'e göre mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutulabilir. Bu durumda ilk etapta bu şartları yerine getirmeyen sanık sonradan bu şartları yerine getirirse hakkında erteleme kararı verilebilecektir.

⁴⁵ Denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlanmada önceden mahkum olunmuş suçun etkisi denetimli serbestlik ceza infaz usulünün açık ceza infaz kurumunda kalma şartına ilişkin olarak ortaya çıkmaktaydı. 6352 sayılı Kanun'dan önce doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarından birisi ilk kez suç işlemiş olmaktır. Ancak aşağıda da açıklanacağı üzere açık ceza infaz kurumlarına ayrılmanın şartları 6352 sayılı kanunla değiştirilmiştir ve artık açık ceza infaz kurumuna doğrudan ayrılabilmek için hükümlünün ilk kez suç işlemiş olması gerekmemektedir.

olduğu pişmanlığı esas alacaktır.⁴⁶ Denetimli serbestlik ceza infaz usulünde ise koşullu salıverilmedeki gibi hükümlünün ceza infaz kurumunda göstermiş olduğu iyi hal esas alınacaktır. Erteleme ile denetimli serbestlik ceza infaz usulü arasındaki bu fark aslında bu kararları veren mercilerin farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Bu açıdan denetimli serbestlik ceza infaz usulünün 6411 sayılı Kanunla getirilen uygulaması açısından hükümlünün iyi halinin tespitinde erteleme kararının verilebilmesi için dikkat edilen hususlara da dikkat edilmesi gerekmektedir. Ancak denetimli serbestliğin 6411 sayılı Kanunla getirilen geçici uygulama şeklinde (açık ceza infaz kurumunda 6 ay kesintisiz kalmadan denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanması) hükümlü ceza infaz kurumunda iyi halinin tespit edilmesine yetecek bir süre ceza infaz kurumunda kalmamaktadır, bu durum da hükümlünün iyi halinin tespitini oldukça zorlaştırmakta hatta imkansız hale getirmektedir.⁴⁷

Denetimli serbestlik ceza infaz usulü ile erteleme arasındaki son fark, verilen denetimli serbestlik veya erteleme kararı sonucunda hükümlünün denetim şekline ilişkindir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, erteleme kararında denetim süreci içerisinde herhangi bir yükümlülüğe karar verilmeyebilir. Mahkeme hükümlünün kişiliğini ve sosyal durumunu göz önünde bulundurarak, denetim süresinin herhangi bir yükümlülük belirlemeden cezayı erteleyebilir (TCK md. 51/6). Ancak kanun koyucu CGTİHK md. 105/A’da hükümlünün denetim şeklini belirleyecek olan denetimli serbestlik müdürlüğüne böyle bir imkan vermemiştir. Ayrıca erteleme kararında hükümlü hakkında denetim şekli olarak çalıştırma kararı verilirse, bu çalışma TCK md. 51/4’e göre ücretli bir çalışma olarak tespit edilecektir. Buna karşın denetimli serbestlik ceza infaz usulünde denetim şekli olarak verilen çalıştırma kararı “kamuya yararlı bir işte ücretsiz” olarak tespit edilecektir.

E. Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılmasından Farkı

Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun hukuki mahiyeti tartışmalı olmakla birlikte,⁴⁸ hükümün açıklanmasının geri bırakılması da cezanın ertelenmesi, koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik ceza infaz usulü gibi hapis cezasının olumsuz etkilerinden hükümlüyü korumayı hedefleyen, cezanın

⁴⁶ TURHAN, s. 36.

⁴⁷ Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanabilmesi için hükümlünün iyi halinin tespiti ile ilgili olarak uygulamada yaşanan sıkıntılar, aşağıda ilgili başlık altında açıklanacaktır.

⁴⁸ Hükümün açıklanmasının geri bırakılmasının hukuki mahiyeti hakkındaki tartışmalar için bkz. Fahri Gökçen TANER, “Hükümün Açıklanmasının Ertelelenmesinin (Geri Bırakılmasının) Hukuki Niteliği ve Ertelemeyi Kabul Etmediğinin Sanığa Duruşma Devresinin Sona Ermesinden Önce Sorulmasının Hukuka Aykırılığı Üzerine”, *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl 2011, Sayı 4, s. 288-291; ÖZGENÇ, *Genel Hükümler*, s. 636.

bireyselleştirilmesinde önemli katkısı olan uygulamada da oldukça fazla kullanılan bir kurumdur. Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun amacı, denetimli serbestlik ceza infaz usulünün amacı ile benzerlik gösterse de aralarında uygulanma şartları, denetim şekli ve sonuçları açısından bazı farklılıklar bulunmaktadır.

Hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı mahkûm olmamış olması ve işlediği suçtan dolayı mağdurun veya kamunun uğradığı zararı aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi gerekmektedir. Buna karşın denetimli serbestlik ceza infaz usulünde ise, cezanın ertelenmesi kısmında da değinildiği üzere, bu şartların varlığı gerekli değildir.

Cezanın ertelenmesi kararında olduğu gibi hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı da yargılamayı yapan hakim tarafından verilmektedir. Yine erteleme kararında olduğu gibi mahkeme, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışlarını göz önünde bulundurarak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varırsa hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verebilecektir. Denetimli serbestlik ceza infaz usulünde ise koşullu salıverilmedeki gibi hükümlünün ceza infaz kurumunda göstermiş olduğu iyi hal esas alınacaktır.

Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı sonucunda denetim süreci beş yıl olarak belirlenmekle birlikte, bu süre içerisinde mahkeme tarafından hükümlü en fazla bir yıl yükümlülüğe karar verebilecektir. Mahkeme, hükümlü hakkında en fazla bir yıl olarak belirleyebileceği yükümlülüğü kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılma olarak belirleyebilir. Burada denetimli serbestlik ceza infaz usulündeki gibi ücretsiz çalıştırma değil hükümlünün bir sanat veya meslek sahibi olması halinde ücretli çalıştırılması söz konusudur.

Son olarak CMK md. 231/10'a göre, hükümün açıklanmasının geri bırakılması neticesinde⁴⁹ eğer hükümlü denetim süresini başarı ile tamamlarsa davanın düşmesi kararı verilecektir. Yine CMK md. 231/5 gereği hükümlünün adli sicil kaydı silinecektir. İşlediği suç nedeniyle hakkında hüküm kurulan ve bu hükümün açıklanması ertelenen sanık, işlediği suçtan hiç etkilenmeden sonraki hayatını devam ettirecektir.⁵⁰ Buna karşın denetimli serbestlik ceza infaz usulü

---

⁴⁹ Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararının sonuçları için bkz. Bilal GÜNDÜZ, "Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması", *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl 2008, Sayı 1, s. 169-170.

⁵⁰ TANER, s. 292.

sonrasında hükümlü denetim süresini başarı ile tamamlarsa kalan cezasının infazına koşullu salıverilme şeklinde devam edilecektir.

IV. DENETİMLİ SERBESTLİK YOLUYLA CEZALARIN İNFAZININ GENEL ŞARTLARI

Denetimli serbestliğin yukarıda belirtilen diğer infaz usullerine yardımcı ve bu usulleri destekleyici uygulamaları devam etmekle birlikte 6291 sayılı kanunla CGTİHK'na eklenen 105/A maddesiyle birlikte denetimli serbestlik sistemi artık başlı başına kendisi bir ceza infaz usulü olarak uygulanabilmektedir. CGTİHK md. 105/A'da denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasında beş şart öngörülmüştür. Bu şartlar yanında ayrıca çocuk hükümlülere, çocuğu bulunan hükümlü kadınlara, ağır hasta hükümlülere ve adli para cezasını ödemeyen hükümlülere ilişkin özel şartlar da yer verilmiştir. Bu özel şartlar bir sonraki başlık altında ayrıca ele alınacaktır.

A. CGTİHK 105/A'da Yer Alan Genel Şartlar

1. Hükümlünün Cezasının Açık Ceza İnfaz Kurumunda İnfaz Ediliyor Olması

6291 sayılı kanunla CGTİHK'ya eklenen 105/A'maddesinin 1.fıkrasının a) bendine göre, denetimli serbestlik infaz usulünden faydalanmanın **ilk şartı**, hükümlünün cezasının açık ceza infaz kurumunda infaz ediliyor olmasıdır. Ancak hükümlü, açık ceza infaz kurumunda kalmaya hak kazanmış ve kendisi dışındaki diğer şartlardan dolayı açık ceza infaz kurumuna geçmesi gerekirken kapalı ceza infaz kurumunda kalmaya devam ediyorsa, bu infaz usulünden aynı şekilde faydalanabilecektir.

Açık ceza infaz kurumları sosyal yaşama en yakın infaz kurumlarıdır.⁵¹ Hükümlünün sosyal yaşama adapte olmasının gerekliliği, bu kurumları vazgeçilmez hale getirmektedir. Zira bu kurumlarda, firara karşı azaltılmış önlemler bulunmakta ve bireylerin meslek edinmesi sağlanmaktadır. Adeta kişinin sosyal yaşantısının infaz kurumu dışındaki olağan yaşama uyumu sağlanmakta ve bu kişileri infaz kurumu dışındaki yaşamdan koparmamak hedeflenmektedir.⁵²

⁵¹ DEMİRBAŞ, *İnfaz Hukuku*, s. 342.

⁵² **CGTİHK 14-(1)**: "Açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır. Açık ceza infaz kurumları ihtiyaca göre ayrıca;

Açık ceza infaz kurumlarına ayrılmanın usul ve esasları CGTİHK md. 14/2'e ve 6352 sayılı kanunun geçici 3. maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak hazırlanan Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği⁵³ (ACİKAY) ile düzenlemiştir. Açık ceza infaz kurumuna gönderilecek olan hükümlüler söz konusu Yönetmelikte iki şekilde tasnif edilmiştir. İlk hal hükümlülerin doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılması, ikinci hal ise kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin hakederek açık ceza infaz kurumuna ayrılmasına ilişkindir.

a. Hükümlülerin Doğrudan Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılması

CGTİHK md. 14/3 de; ilk kez suç işleyen ve iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkum edilenlerin cezalarının doğrudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilebileceği belirtilmektedir. Ancak üçüncü Yargı Paketi olarak bilinen 6352 sayılı Kanundaki geçici bir madde ile doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılacak hükümlülerle ilgili değişiklik yapılmıştır. 6352 sayılı Kanunun geçici 3. maddesinin 2. fıkrasına⁵⁴ göre; kasten işlenen suçlardan toplam üç yıl veya daha az ceza alan hükümlüler, taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az ceza alan hükümlüler ve adli para cezasının infazı sürecinde tazyik hapsine tabi tutulanların cezaları doğrudan açık ceza infaz kurumunda yerine getirilecektir. Ancak bu düzenleme geçici bir süre için öngörülmüş olup 2017 yılına kadar uygulanacaktır. Bu nedenle herhangi bir değişiklik olmadığı takdirde CGTİHK 'nun 14. maddesinin 3. fıkrası 2017'den sonra tekrar uygulama alanı bulacaktır.⁵⁵

CGTİHK md. 14/2 ve geçici madde 3'e dayanılarak hazırlanan ACİKAY'nin 5. maddesinde de benzer bir düzenleme getirilmiştir. Ancak Yönetmeliğin 5. maddesinde, geçici 3. maddeye bir ek getirilerek İcra İflas Kanunu gereğince tazyik hapsine tabi tutulanlar da doğrudan açık ceza infaz

-
- a) Kadın açık ceza infaz kurumları,
b) Gençlik açık ceza infaz kurumları,
Şeklinde kurulabilir.”

⁵³ RG 02.09.2012 Sayısı 28399.

⁵⁴ **Geçici madde 3 fıkra 2:** “Terör suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ile cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar hariç olmak üzere;

- a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanların,
b) Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanların,
c) Adli para cezasının infazı sürecinde tazyik hapsine tabi tutulanların, cezaları doğrudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilir. Bu fıkra hükümleri 31/12/2017 tarihine kadar uygulanır.”

⁵⁵ Ceza infaz kurumlarındaki doluluk devam ettiği takdirde kanaatimizce geçici 3. madde 2. fıkranın uygulanması süreklilik kazanacaktır.

kurumuna gönderilecek hükümlüler arasında sayılmıştır.⁵⁶ Görüldüğü üzere geçici madde ve yönetmelik, CGTİHK md. 14/3'e göre doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılmanın şartlarını hükümlüler lehine genişletmiş ve ilk kez suç işleme şartını kaldırmıştır. Ayrıca eski yönetmeliğin aksine yeni düzenleme doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılma ile ilgili olarak yetkililere takdir yetkisi vermemiştir.

Doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılmanın şartlarını düzenleyen bu hükümlerin uygulanabilmesi için geçici 3. maddenin 2. fıkrasında belirtildiği üzere, hükümlünün ceza aldığı suçların terör suçları, örgütlü faaliyetler kapsamında işlenen suçlar ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan olmaması gerekir. Eğer hükümlü bu suçlardan ceza almış veya hükümlünün aldığı ceza, geçici madde 3/2'deki şartlara uymuyorsa hükümlü doğrudan kapalı ceza infaz kurumuna gönderilecektir. Bu hükümlülerin açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarıyla ilgili olarak ACİKAY'deki kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlülerin açık ceza infaz kurumuna ayrılmasıyla ilgili şartlar uygulanacaktır.

Ayrıca geçici madde 3/2 henüz yürürlüğe girmeden önce taksirli suçlardan 5 yıl veya daha az, kasten işlenen suçlardan 3 yıl veya daha az hapis cezası alan veya adli para cezasının infazı sürecinde tazyik hapsine tabi tutulan hükümlülerin cezaları hali hazırda kapalı ceza infaz kurumunda infaz ediliyorsa, yetkililerin takdir yetkisine bağlı olmadan hükümlü açık ceza infaz kurumuna ayrılacaktır. Yani bu hükümlülerin açık ceza infaz kurumlarına geçmeleri hususunda iyi halli olup olmadıkları göz önüne alınmayacak ve açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaları yetkililerin takdir yetkisine bağlı olmayacaktır.

b. Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki Hükümlülerin Açık Ceza İnfaz Kurumuna Ayrılması

Doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya hak kazanamayan hükümlülerin, kapalı ceza infaz kurumlarından açık ceza infaz kurumlarına geçmeleri ACİKAY'nin 6. maddesine göre yapılacaktır. Kapalı ceza infaz kurumlarına girecek bu hükümlülerin, açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaları doğrudan açık ceza infaz kurumlarına ayrılacak hükümlüler hakkında

⁵⁶ ACİKAY Madde 5: “ (1) Terör suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ile cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar hariç olmak üzere;

- a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanların,
- b) Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanların,
- c) Adli para cezası hapis cezasına çevrilenlerin,
- ç) 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu gereğince tazyik hapsine tabi tutulanların, cezaları doğrudan açık kurumlarda yerine getirilir.”

uygulanacak usulden farklı olarak, yetkililerin takdir yetkisine bağlı tutulmuştur. Kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlülerin açık ceza infaz kurumuna geçmesi ile ilgili olarak ACİKAY’de dört durum öngörülmüştür.

(1) Süreli Hapis Cezasına Mahkum Olan Hükümlüler

Doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılamayan hükümlülerden süreli hapis cezasına mahkum edilenler, toplam cezalarının beşte birini kapalı ceza infaz kurumlarında iyi halli olarak geçirmişler ve koşullu salıverilmelerine altı yıl veya daha az süre kalmış ise açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya hak kazanmaktadırlar (ACİKAY md. 6/1-a).

(2) Müebbet Hapis Cezasına Mahkum Olanlar

Doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılamayan hükümlülerden müebbet hapis cezasına mahkum edilenler, koşullu salıverilmelerine beş yıl veya daha az süre kalması halinde açık ceza infaz kurumlarına geçmeye hak kazanmaktadırlar (ACİKAY md. 6/1-b). Yönetmeliğin md. 6/1-b maddesinde, müebbet hapis cezasına mahkum edilen hükümlülerin, kapalı ceza infaz kurumlarında geçirdikleri süreyi iyi halli olarak geçirmesi öngörülmemiştir. Ancak süreli hapis cezasına mahkum edilen hükümlüler için iyi halli olma şartı öngörülmüşken müebbet hapis cezasına mahkum edilen hükümlüler için böyle bir şartın öngörülmemiş olması hukuk mantığıyla açıklanamayacaktır. Bu yüzden müebbet hapis cezasına mahkum edilen hükümlülerin de açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilmesi için kapalı ceza infaz kurumlarında geçirdiği süre içerisinde iyi halli olma şartını yerine getirmeleri aranmalıdır.

(3) Cezası Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları Veya Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarının Yüksek Güvenlikli Bölümlerinde İnfaz Edilen Hükümlüler

Eğer hükümlünün cezası yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları veya kapalı ceza infaz kurumlarının yüksek güvenlikli bölümlerinde infaz ediliyorsa açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilmesi için toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda iyi halli olarak geçirmeleri ve koşullu salıverilmelerine de üç yıl veya daha az süre kalması gerekmektedir (ACİKAY md. 6/1-c).

(4) Bazı Suçlardan Mahkum Olanlar

Yönetmelikte, bazı suçlardan dolayı mahkum olup da kapalı ceza infaz kurumlarında cezası infaz edilen hükümlülerin açık ceza infaz kurumlarına geçme şartları ayrıca düzenlenmiştir. Buna göre;

1) TCK’da düzenlenen cinsel saldırı (md. 102), çocukların cinsel istismarı (md. 103), nitelikli hırsızlık (md. 142), yağma (md. 148), nitelikli

yağma (md. 149), uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti (md. 188), uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanılmasının kolaylaştırılması (md. 189) suçlarından mahkum olanlar, koşullu salıverilmelerine iki yıldan az süre kalmadıkça açık ceza infaz kurumuna ayrılamayacaklardır (ACİKAY md. 6/2-a).

Önceki yönetmelik döneminde bu suçlardan mahkum olanların kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmaları için koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalması aranmaktaydı. Dolayısı ile yeni düzenleme ile bu hükümlülerin açık ceza infaz kurumuna ayrılmaları, eski yönetmeliğe nazaran daha kolay hale getirilmiştir. Buna bağlı olarak da bu kişilerin, denetimli serbestlik (CGTİHK 105/A) hükümlerinden yararlanmaları kolaylaştırılmış olmaktadır. Ayrıca önceki yönetmelik döneminde siyasal ve askeri casusluk, yasaklanan bilgilerin casusluk maksadıyla temini, yasaklanan bilgiyi açıklama ve yasaklanan bilgileri siyasal ve askeri casusluk maksadıyla açıklama suçlarından mahkum olanlar için de istisnai bir düzenleme öngörülmüştü. Ancak ACİKAY'de bu suçlardan mahkum olanlar için herhangi istisnai bir düzenleme öngörülmemiştir.

2) Belirtilen suçlar dışında ACİKAY bazı istisnalar daha öngörülmüştür. Söz konusu suçlara ilişkin olarak öngörülen istisnalar şu şekildedir;

- 4959 sayılı Toplum Kazandırma Kanunu'ndan, mülga 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunun'un 14. maddesinden ve TCK 221 maddesinden yararlananları bakımından açık ceza infaz kurumuna ayrılmak için koşullu salıverilmelerine iki yıldan az süre kalmış olması gerekmektedir (ACİKAY md. 6/2-c).

- Terör suçlarından ve Örgütlü suçlardan hükümlü olanların örgütten ayrıldıkları idare ve ceza infaz kurumu idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilenlerin açık ceza infaz kurumuna ayrılmak için koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalması gerekmektedir (ACİKAY md. 6/2-ç).

- 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 403 ve 404 üncü maddelerinde düzenlenen uyuşturucu madde ticareti, 414, 416/1 ve 418/1 inci maddelerinde düzenlenen ırza geçme, 491/3-4, 492, 493 ve 494 üncü maddelerinde yer alan hırsızlık, 495, 496, 497, 498, 499, maddelerinde yazılı yağma suçlarından hükümlü olanların açık ceza infaz kurumuna ayrılmaları için koşullu salıverilme tarihlerine iki yıldan az süre kalması gerekmektedir (ACİKAY md. 6/2-b).

c. Çocuk Eğitimevindeki Hükümlülerin Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılması

Çocuk eğitimevinde cezası infaz edildiği sırada eğitime devam etmeyen çocuklar on sekiz yaşını bitirdiklerinde, eğitime devam edenler ise yirmi bir yaşını bitirdiklerinde suç türüne bakılmaksızın açık ceza infaz kurumuna gönderilir (ACİKAY md. 7).

d. Açık Ceza İnfaz Kurumuna Ayrılamayacak Hükümlüler

Kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerden; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar, haklarında ikinci defa tekerrür hükümleri uygulananlar, haklarında iyi hâl kararı verilse bile, 5275 sayılı Kanunun 44. maddesinde sayılan eylemlerden dolayı toplam üç kez hücreye koyma cezası alanlar, terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olup, ACİKAY'ın 6. maddesinin ikinci fıkrasının (c) ve (ç) bentleri dışında kalanlar, koşullu salıverilme kararının geri alınması nedeniyle kalan cezası infaz edilmekte olanlar, eğitim evleri hariç kapalı veya açık infaz kurumlarından firar edenler, açık kurumlara ayrılamaz. Böylece açık ceza infaz kurumlarına ayrılamayacak ve cezasının tamamını kapalı ceza infaz kurumunda geçirecek olan bu hükümlüler, kanun koyucu tarafından tehlikeli görülmüş ve denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanması da engellenmiştir.

Ayrıca kapalı kurumda hükümlü olup; işlediği iddia olunan başka bir suçtan dolayı haklarında CMK md. 100/3'e göre tutuklama kararı verilenler, haklarında üst sınırı yedi yıldan az olmayan başka bir suçtan dolayı soruşturma veya kovuşturması devam etmekte olanlar ile üst sınırı yedi yıldan az olmayan bir suçtan dolayı henüz kesinleşmemiş mahkumiyet kararı bulunanlar, bu durumları devam ettiği sürece açık kurumlara ayrılamaz (ACİKAY md. 8). Ancak bu hükümlülerin, bir önceki paragrafta sayılanlar gibi denetimli serbestlik ceza infaz usulünden hiç faydalanamamaları söz konusu değildir. Haklarında iddia edilen başka bir suçtan dolayı verilecek olan karara göre açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları şekillenecektir.

2. Hükümlünün Açık Ceza İnfaz Kurumunda Altı Ay Kesintisiz Olarak Kalması

Denetimli serbestlik infaz usulünden yararlanmanın **ikinci şartı** hükümlünün açık ceza infaz kurumunda 6 ay kesintisiz olarak kalmasıdır. "Kesintisiz olarak" dendiği için hükümlü hakkında bu süre içerisinde cezasının infazına tekrardan kapalı ceza infaz kurumunda devam edilmesi kararı alınmamış olmalıdır. Hükümlünün açık ceza infaz kurumunda kaldığı süre boyunca almış olduğu ev izinleri, altı ay kesintisiz olarak açık ceza infaz

kurumlarında kalma şartını engellemeyecektir; yani almış olduğu izinler süreyi kesintiye uğratmayacaktır.

Diğer taraftan hükümlü, açık ceza infaz kurumunda yer olmadığı için veya başka nedenlerden dolayı açık ceza infaz kurumuna nakledilememiş olabilir. Yani açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları gerçekleşmesine rağmen hükümlü, kendi dışındaki sebeplerden dolayı kapalı ceza infaz kurumunda kalmaya devam ediyor olabilir. Açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını sağlamış olan ancak açık ceza infaz kurumuna kendisi dışındaki sebeplerden dolayı geçememiş olan hükümlü bu halinin 6 ay kesintisiz devam etmesi durumunda diğer şartları da sağlaması şartıyla denetimli serbestlik hükümlerinden (CGTİHK md. 105/A'dan) faydalanabilecektir.

Açık ceza infaz kurumunda altı ay kesintisiz kalma şartı, hükümlülerin ceza infaz kurumunu kısa bir süre de olsa görmesi, bu sayede hem hükümlünün iyi halinin tespitinin sağlanması hem de açık ceza infaz kurumunda özgürlüğün kıymetini anlaması için öngörülmüş bir şarttır. Zira bu şart olmadığı takdirde doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkı olan hükümlüler kapalı ceza infaz kurumuna geçmeden doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılacak ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre varsa doğrudan denetimli serbestlik ceza infaz usulünün şartlarını sağlamış olacaktır. Ayrıca doğrudan denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanma şartlarını taşıyan hükümlülerin (bu gün uygulamada olduğu gibi) iyi hali tespit edilmeden denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanması gibi bir sorun ortaya çıkacaktır.

6411 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 13. maddesi ile 5275 sayılı CGTİHK'na eklenen geçici madde 4 ile kanun koyucu, denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlanma şartı olan altı ay kesintisiz açık ceza infaz kurumunda kalma şartının, 31.12.2015 tarihine kadar uygulanmamasına karar vermiştir. Yine aynı şekilde açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşımasına rağmen kendi dışındaki sebeplerle açık ceza infaz kurumuna ayrılmayan hükümlülerle ilgili olan ve bu halinin altı ay kesintisiz devam etmesini öngören şart da geçici madde 4 ile kaldırılmıştır. Böylece hükümlüler, açık ceza infaz kurumunda 6 ay kalmadan, yani açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşıdığı anda resmi işlemlerin tamamlanma hızına göre açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkı kazandığı gün içerisinde bile denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanmak suretiyle ceza infaz kurumundan çıkabilecektir.

Bu düzenleme, uygulamada denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlanma şartlarını taşımayan hükümlülerin de bu usulden faydalanması gibi

bir yanlışlığı ortaya çıkarmıştır. Kasten işlenen suçlardan toplam üç yıl veya daha az ceza alan hükümlüler, taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az ceza alan hükümlüler ve adli para cezasının infazı sürecinde tazyik hapsine tabi tutulanlar yukarıda da bahsedildiği üzere doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılacaklardır. Bu hükümlülerden adli para cezası tazyik hapsine çevrilenler hariç 18 ay veya altında hapis cezasına mahkum edilen hükümlüler, 6352 sayılı kanunun geçici üçüncü maddesinin ikinci fıkrasına göre ilk kez suç işleyip işlemediğine bakılmaksızın açık ceza infaz kurumuna doğrudan ayrılabilirlerdir. Açık ceza infaz kurumlarına ayrılan bu hükümlülerden 18 ay veya altında hapis cezası alan hükümlüler, CGTİHK'nun 105/A. Maddesi uyarınca koşullu salıverilmelerine 1 yıldan az süre kaldığı için doğrudan açık ceza infaz kurumuna gireceklerdir ve açık ceza infaz kurumunda resmi işlemlerinin hızına göre girdiği gün dahi denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanmak suretiyle ceza infaz kurumu dışına çıkabilecektir.⁵⁷ Hükümün uygulanmasında bu kadar kısa süre içerisinde hükümlünün iyi halinin nasıl tespit edileceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu sorun, "Hükümlünün İyi Halli Olması" başlığı altında aşağıda incelenecektir.

3. Hükümlünün Koşullu Salıverilmesine Bir Yıl veya Daha Az Süre Kalması

Denetimli serbestlik yoluyla cezaların infazı usulünden yararlanabilmek için **üçüncü şart**, hükümlünün koşullu salıverilmesine 1 yıl veya daha az süre kalmış olmasıdır. Yeni ihdas edilen denetimli serbestlik ceza infaz usulü hükümlünün koşullu salıverilmesinden önce uygulanmaktadır. Yani bu infaz usulünden faydalanan hükümlü, koşullu salıverilmesine kadar bir yıl veya daha az olan süreyi denetimli serbestlik infaz usulünden faydalanmak suretiyle, koşullu salıverilme sürecinin başlamasından sonraki süreyi ise koşullu salıverilme kapsamında geçirecektir.

4. Hükümlünün İyi Halli Olması

Dördüncü şart, hükümlünün açık ceza infaz kurumunda geçirdiği süreyi iyi halli olarak geçirmiş olmasıdır. Hükümlülerin koşullu salıverilmelerinde iyi halin tespitine ilişkin usulün aynısı denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasında da öngörülmüştür. Buna göre, hükümlünün iyi haline ceza infaz kurumu tarafından kurulan idare ve gözlem

⁵⁷ Isparta İnfaz Hakimliği, Karar No:2013/259, Karar Tarihi: 25.02.2013. Bu kararda hükümlü 18 ayın altında hapis cezasına mahkum edildiği için koşullu salıverilmesine 1 yıldan az kalması şartını da sağladığı için açık ceza infaz kurumuna ayrılıp cezasının denetimli serbestlik yoluyla infazı için infaz kurumuna başvurduğu gün denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanmak suretiyle ceza infaz kurumundan çıkmıştır.

kurulu karar verecektir (DSHY md. 78 fık.3-4). Ancak dikkat edilmesi gereken nokta, koşullu salıverilmeye iyi halin tespiti için hükümlünün ceza infaz kurumunda kalması gerekmektedir.⁵⁸ Bu yüzden denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulamacıları en çok zorlayan yönü, hükümlünün iyi halinin tespitidir. Zira hükümlünün denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanmasının şartı olan açık ceza infaz kurumunda 6 ay kesintisiz kalma şartı 31.12.2015'e kadar uygulanmayacaktır. Bundan dolayı infaz kurumunda neredeyse hiç kalmayan hükümlüler hakkında idare ve gözlem kurulu bir rapor hazırlamak durumundadır. Uygulamada, verilen bu raporlar iyi hali gösteren bir rapor olmaktan çok denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanmak isteyen hükümlülerin diğer şartları sağlayıp sağlamadığını gösteren bir belge özelliğini taşımaktadır.

Denetimli serbestlik ceza infaz usulü, hükümlünün iyi hali tespit edilmeden uygulanmaya devam edilirse, suçlular için özgürlük olarak algılanabilir. Bu da cezanın caydırıcılığı açısından olumsuz bir durum oluşturabilir.⁵⁹ Bu yüzden uygulamada bu hususa dikkat edilmelidir. Amerikan hukukunda denetimli serbestlik departmanı, fail hakkında henüz hüküm verilmeden önce bir araştırma raporu sunmaktadır. Söz konusu rapor, failin işlediği suç, toplum için oluşturacağı risk ve fail hakkında denetimli serbestliğe mi yoksa hapis cezasına mı hükmedilmesi gerektiği ile ilgili içeriğe sahip olup tavsiye niteliğindedir.⁶⁰ Benzer bir kurum uygulamada kullanılmamakla birlikte bizim hukukumuzda da 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 12 ve 13. maddesinde mevcuttur. 5402 sayılı Kanunun 12. maddesine göre, Cumhuriyet başsavcılığının gerekli görmesi ve talep etmesi durumunda, soruşturma aşamasında denetimli serbestlik müdürlüğünce şüpheli hakkında sosyal araştırma raporu hazırlanıp sunulabilecektir. Yine benzer bir husus 5402 sayılı Kanunun 13. maddesinde kovuşturma aşaması için de öngörülmüştür. Bu hükme göre denetimli serbestlik müdürü, karar öncesinde mahkeme veya hâkimin isteği üzerine; sanığın geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal ve ekonomik durumu, ruhsal ve psikolojik durumu, topluma ve mağdura karşı taşıdığı risk hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunacaktır.

31.12.2015 tarihine kadar uygulanacak denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanacak olan hükümlüler için bu iki kurum uygulanırsa ve aynı imkan denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasına karar verecek olan infaz hakimine tanınırsa yukarıda bahsettiğimiz iyi halin tespiti sorunu

⁵⁸ AKKAŞ, s. 319.

⁵⁹ ÖZGENÇ, **Genel Hükümler**, s. 783.

⁶⁰ Joan PETERSILIA, "Probation in the United States", **HeinOnline** -- 22 Crime & Just. 1997, s.161.

kısmen çözülmüş olacaktır. Yani ceza infaz kurumu tarafından kurulan idare ve gözlem kurulunun sadece bir gün ceza infaz kurumunda kalan hükümlü hakkında hazırladığı rapor doğrultusunda hükümlüleri iyi halinin tespiti ile denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlandırmak gibi bir durum ortaya çıkmayacaktır.

Bu kapsamda sonuç olarak denetimli serbestlik yoluyla cezaların infazı kurumundaki iyi halin tespiti ile koşullu salıverilme kurumundaki iyi halin tespitinin farklılaştırılması gerekmektedir. Koşullu salıverilme uygulamasında bilindiği üzere iyi halin tespiti yapılmamaktadır. Uygulamada, hükümlünün ceza infaz kurumunda herhangi bir disiplin cezasının bulunmaması hükümlünün iyi haline ilişkin karene olarak esas alınmaktadır. Ancak denetimli serbestlik ceza infaz usulünde ise yukarıda da örneklerinden bahsedildiği üzere hükümlünün ceza infaz kurumunda neredeyse hiç kalmadan çıkması söz konudur. Mevcut düzenleme nedeniyle hükümlünün iyi hali tespit edilmeden denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalandırılması sonucu ortaya çıkmaktadır.

5. Hükümlünün Talebi

Beşinci şart ise, belirtilen dört şartı taşıyan hükümlünün denetimli serbestlik infaz usulünden yararlanmak için talepte bulunmasıdır. Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanabilmesi için hükümlünün, dilekçeyle ceza infaz kurumu idaresine başvurması gerekmektedir. Ceza infaz kurumu idaresi başvuruyu yukarıdaki şartlar açısından inceleyecektir. Süre şartlarının uygunluğunu ve hükümlünün iyi halini tespit eden ceza infaz kurumu idaresi, hükümlü hakkındaki dosyayı denetimli serbestlik ceza infaz usulü kararını verecek olan infaz hakimine gönderecektir. Hükümlünün iyi halli olması ve değerlendirme raporuna göre suç işleme, mağdura veya topluma zarar verme riskinin bulunmaması durumunda infaz hâkiminden talebin kabulüne, aksi halde reddine karar vermesi istenir.⁶¹

Hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasını talep eden hükümlünün talebi reddedilirse, hükümlü, bu işlemi öğrendiği tarihten itibaren on beş gün, her halde işlemin yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde infaz hakimine şikayet hakkını kullanabilir.⁶²

---

⁶¹ DSHY md. 78 fık.3

⁶² DSHY md. 78 fık.2

B. Geçici Maddelerin Yürürlüğe Girmesiyle Birlikte Denetimli Serbestlik İnfaz Usulünün Uygulanması

Yukarıda kısaca değinildiği üzere 6291 sayılı kanunla 5275 sayılı Kanuna eklenen geçici madde 3'de⁶³ açık ceza infaz kurumunda bulunan veya kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da geriye kalan cezasını açık ceza infaz kurumunda geçirmeye hak kazananlardan koşullu salıverilmesine 1 yıldan az süre kalan hükümlülerin, 105/A'da belirtilen 6 aylık açık ceza infaz kurumunda kalması gerekmeksizin kalan cezasını denetimli serbestlik ceza infaz usulü kapsamında ceza infaz kurumu dışında geçirmesi öngörülmüştür. Bu maddenin hükümlü hakkında uygulanabilmesi için geçici madde 3'ün yürürlüğe girdiği 5.4.2012 tarih itibarıyla hükümlünün açık ceza infaz kurumunda bulunması gerekmektedir. Geçici 3. madde, yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla açık ceza infaz kurumunda bulunmayı şart olarak aradığı için bir kereye mahsus olarak uygulanmıştır. Bunun yanında eğer hükümlü açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkı kazanmasına rağmen kendisi dışında diğer sebeplerden dolayı kapalı ceza infaz kurumunda kalmaya devam ediyorsa yine bu madde kapsamında denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlanabilecektir.

6352 sayılı kanunla yürürlüğe giren geçici madde 2 fık.3 de⁶⁴, 5275 sayılı kanundaki geçici madde 3'e benzer bir hükümdür. Bu hükümlü, açık ceza infaz kurumunda bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl kalan hükümlüler, koşullu salıverilmelerine kadar olan cezasını denetimli serbestlik infaz usulünden faydalanmak suretiyle geçirecektir. Geçici madde 2/3'de de "Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla (2.7.2012) açık ceza infaz kurumunda

⁶³ "Geçici Madde 3 – (Ek: 5/4/2012-6291/2 md.)

(1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalan;

a) Açık ceza infaz kurumunda bulunan,

b) Kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşıyan, iyi hâlli hükümlülerin talepleri hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına karar verilebilir.

(2) Koşullu salıverilmelerine bir yıl kala açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkını kazanan hükümlüler, bu infaz usulünden en fazla altı ay süreyle yararlanırlar.

(3) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 105 inci maddenin dördüncü fıkrası hükmüne göre mahkûmiyet sürelerinin geriye kalan yarısı kamuya yararlı bir işte çalışmak suretiyle infaz edilmekte olan hükümlüler hakkında aşağıdaki şekilde işlem yapılır:

a) Koşullu salıverilme süresini tamamlamayanların cezalarının infazına 105/A maddesi hükümleri uyarınca devam olunur.

b) Koşullu salıverilme süresini tamamlayanların infaz dosyası 107 nci ve 108 inci maddeler uyarınca işlem yapılmak üzere ilgili mahkemeye gönderilir."

⁶⁴ **Geçici Madde 2/3:** "Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalan ve açık ceza infaz kurumunda bulunan iyi halli hükümlülerin talepleri hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına karar verilebilir."

bulunan” ifadesine yer verilerek bir önceki geçici maddedeki gibi buradaki hükümlerin de bir kereye mahsus uygulanacağı belirtilmiş olmaktadır. Yani bu hükmün sadece kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülere ilişkin olarak uygulanması kabul edilmiştir. Hükümlü, cezasının koşullu salıverilmesine kadar olan kısmını denetimli serbestlik kapsamında geçirecektir.

Geçici maddelerin her ikisinde de denetimli serbestlik ceza infaz usulünün genel şartı olan 6 ay kesintisiz olarak açık ceza infaz kurumunda kalma şartının askıya alınması söz konusudur. Yani açık ceza infaz kurumunda kalan hükümlüler, 6 ay kesintisiz olarak açık ceza infaz kurumunda kalma şartı aranmaksızın denetimli serbestlik infaz usulünden faydalanacaktır. Bu hükümler TBMM’den bir kereye mahsus olarak uygulamayı hedefler nitelikteki bir metinle kanunlaşmış ve uygulamada da bu şekilde kabul edilmiştir.⁶⁵

Geçici maddelerin bir kereye mahsus uygulanması sonucunu ortaya çıkaran bu düzenlemeler eşitlik ilkesi açısından sakınca oluşturmuştur. Bu hususu bir örnekle açıklamak gerekirse, aynı tarihte suç işlemiş olmalarına rağmen A’nın yargılanması B’nin yargılanmasından 15 gün önce bitmiş olsun. Yargılamaının geç bitmesinden dolayı, bu geçici maddelerden birisinin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle A’nın açık ceza infaz kurumunda bulunuyor, B’nin ise açık ceza infaz kurumuna henüz ayrılamamış olması durumunda, suç aynı tarihte işlemelerine rağmen yargılanması geciktiği için B, denetimli serbestlik ceza infaz usulünden o anda yararlanamayacaktır. B, bu durumda denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlanma şansını 6 ay açık ceza infaz kurumunda kaldıktan sonra elde edebilecektir. Çünkü B, geçici maddelerden yararlanmadığı için artık hakkında CGTİHK md. 105/A’ya göre denetimli serbestlik ceza infaz usulünün genel şartları uygulanabilecektir. Bu durumda da eğer açık ceza infaz kurumuna yeni ayrılmışsa yukarıda bahsettiğimiz gibi açık ceza infaz kurumunda altı ayını geçirdikten sonra denetimli serbestlik yoluyla ceza infaz usulünden yararlanabilecektir.

Birbirine benzer iki kanunun kısa süre içerisinde art arda yürürlüğe konması, bu kanunların bir kereye mahsus olarak uygulanmasının meydana getirdiği (yukarıda bahsedilen) sakıncadan kaynaklanmıştır.⁶⁶ 6291 sayılı Kanunun veya 6352 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği anda açık ceza infaz

⁶⁵ Kartal İnfaz Hakimliği, Karar No: 2012/2199, Karar T.04.10.2012.

⁶⁶ “Hükümlü G. H.G. vekili av. G.N.B. Denetimli Serbestlik Tedbiri uygulanarak infazının yapılması yolunda talebinin 6352 sayılı kanunun geçici 2. Maddesi 3. Fıkrası gereğince hükümlünün henüz ceza infaz kurumuna alınmadığı anlaşıldığından Av. G.N.B.’nin talebinin reddine...” Kartal İnfaz Hakimliği, Karar No: 2012/2030, Karar T.10.09.2012.

kurumunda bulunan veya kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşıyan hükümlüler ancak belirtilen geçici maddelerden yararlanabilmiştir. Dolayısıyla bu yorum şekliyle aldığı cezası kesinleşmiş olmasına rağmen infaz kurumu dışında bulunan hükümlülerin bu maddelerden yararlanması mümkün görünmemektedir.⁶⁷ Bu da hukukun temel ilkelerinden olan eşitlik ilkesine aykırı düşmektedir. Yine bir örnek vermek gerekirse, CGTİHK'nun 17. maddesine göre, hükümlünün cezasının kesinleşmiş olmasına rağmen, cezanın infazının hükümlünün ailesi için mahkûmiyetin amacı dışında ağır bir zarara neden olacağı anlaşılmış ve infazı 4 ay süreyle Cumhuriyet savcısı tarafından ertelenmiş olsun. O tarihten birkaç gün sonra 6352 sayılı kanun yürürlüğe girdiği ve kanunun yürürlüğe girdiği anda bu hükümlü açık ceza infaz kurumunda bulunmadığı için bu kanundan faydalanamayacaktır. Aslında hükümlü, bu örnekte, kendisine verilen “infazın ertelenmesi” hakkını kullanarak infaz kurumuna girmeyi ertelemiştir. Ancak ona verilen bu hakkı kullanmasından dolayı 6352 sayılı kanun geçici madde 2/3'den faydalanamamıştır.

Eşitlik ilkesine aykırı olan ve uygulamada çıkan bu problemler üzerine kanun koyucu 6411 sayılı Kanunun 13. maddesi ile CGTİHK'ya eklemiş olduğu geçici madde 4 ile denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlanmak için açık ceza infaz kurumunda kalma şartını bir kereye mahsus değil uzun süreli olarak askıya almıştır. Böylece 31.12.2015 tarihine kadar hükümlüler, açık ceza infaz kurumunda bulunuyor ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az bir süre varsa, iyi halli olmaları halinde denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanabileceklerdir. Dolayısı ile hükümlünün denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanmak için 6 ay kesintisiz olarak açık ceza infaz kurumunda kalması gerekmektedir.

---

⁶⁷ Kartal İnfaz Hakimliği Karar No: 2012/2106, Karar T. 24/09/2012, “Her ne kadar 05/07/2012 tarihli 6352 sayılı kanunun geçici 2.maddesi 3 fıkrası gereğince “ Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalan ve açık ceza infaz kurumunda bulunan iyi halli hükümlülerin talepleri halinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına karar verilebilir” hükmü bulunduğu ve hükümlü Kartal H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 05/09/2012 tarihinde giriş yaptığından, Kartal Cumhuriyet Başsavcılığının mütalaasına uygun olarak hükümlü M. Ç vekili Av. M. Ç. talebinin reddine dair karar verilmiştir”. Bu kararıyla Kartal İnfaz Hakimliği hükmün yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hükümlünün açık ceza infaz kurumunda bulunmadığı için talebi reddetmiştir.

V. DENETİMLİ SERBESTLİK CEZA İNFAZ USULÜNÜN ÖZEL ŞARTLARI

Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasında bazı hükümlülere ilişkin olarak düzenlemeler getirilmiştir. Bu kurumun amaçlarından birinin de cezaların bireyselleştirilmesini sağlamak olduğu göz önüne alınırsa, her hükümlü için aynı şartları aramak doğru değildir. Kanun koyucu da bu düşünceden hareketle bazı özel durumdaki hükümlülerin denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlanma şartlarını değiştirmiştir.

A. Çocuk Hükümlüler Hakkında Denetimli Serbestlik Ceza İnfaz Usulünün Uygulanması

Çocuk eğitim evindeki, çocuk hükümlüler için, CGTİHK md. 105/A'nın birinci fıkrasının b) bendinde, genel şartlarda incelemiş olduğumuz hükümlülerin denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanmaları için gereken açık ceza infaz kurumunda altı ay kesintisiz olarak kalma şartı aranmamıştır.⁶⁸ Bunun yerine, çocuk hükümlülerin cezalarının bir bölü beşini çocuk eğitimevinde geçirmeleri şartı kabul edilmiştir. Bu durumda, koşullu salıverilmesine bir yıl kalan ve cezasının beşte birini çocuk eğitimevinde geçiren çocuk hükümlüler, diğer şartları da taşımaları halinde, denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanacaklardır.

Genel şartlarda yer alan açık ceza infaz kurumunda altı ay kesintisiz kalma şartı gibi çocuk hükümlüler hakkında öngörülen çocuk eğitimevinde cezasının beşte birini tamamlama şartı da hükümlünün özgürlüğünün kıymetini anlaması ve iyi halinin tespiti için öngörülmüş bir şarttır. 6411 sayılı Kanunla 5275 sayılı Kanuna getirilen geçici 4. madde ile genel şartlarda yer alan açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartı gibi bu şart da kaldırılmıştır. Yani 31.12.2015 tarihine kadar çocuk eğitim evindeki hükümlülerden koşullu salıverilmesine 1 yıl veya daha az süre kalanlar, denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanabilecektir. Yukarıda açık ceza infaz kurumunda altı ay kesintisiz kalma şartının kaldırılmasıyla ortaya çıkan sorun, çocuk hükümlüler hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasında da söz konusudur. Zira çocuk eğitim evine yeni girmiş ve koşullu salıverilmelerine bir yıl veya daha az süre kalanlar hakkında iyi halinin tespiti söz konusu olmadan denetimli serbestlik ceza infaz usulü uygulanacaktır.

⁶⁸ İlgili başlık altında da incelendiği üzere bu şart 31.12.2015 tarihine kadar uygulanmayacaktır.

B. Küçük Çocuğu Bulunan Hükümlüler Hakkında Denetimli Serbestlik Ceza İnfaz Usulünün Uygulanması

CGTİHK md. 105/A'nın üçüncü fıkrasının a) bendinde çocuğu bulunan kadın hükümlülerin denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanabilmelerine ilişkin olarak özel bir düzenleme getirilmiştir. Bu hükme göre, 0-6 yaş arasında çocuğu bulunan kadın hükümlülerin, denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanabilmeleri için diğer şartları da taşıması halinde koşullu salıverilmelerine iki yıl veya daha az süre kalması yeterlidir. Görüldüğü üzere genel şartlarda öngörülen hükümlülerin koşullu salıverilmeleri için aranan bir yıl veya daha az olan süre şartı, 0-6 yaş arasında çocuğu bulunan kadın hükümlüler bakımından genişletilmiştir. Bu durumda açık ceza infaz kurumunda altı ay kesintisiz kalma şartının 31.12.2015'e kadar askıya alındığı düşünülürse, 0-6 yaş arasında çocuğu bulunan kadın hükümlülerden ve üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkum edilen ve doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşıyanlar, açık ceza infaz kurumunda bir gün veya daha az süre kalarak denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanabilecektir. Zira bu hükümlülerin mahkumiyet aldıkları anda zaten koşullu salıverilmesine 2 yıl veya daha az süre kalmış olmaktadır.

Kadının 0-6 yaş arasında çocuğunun bulunması bu özel şartın uygulanması için yeterlidir. Yani çocuğun babasının veya çocuğa bakacak her hangi kimsenin bulunmaması gibi şartlar ya da çocuğun vesayetinin kadında bulunması gibi bir şart öngörülmemiştir. Uygulamada bu durum denetimli serbestlik ceza infaz usulünün ruhuna aykırı bir şekilde ortaya çıkabilecektir. Zira 0-6 yaş arasındaki çocuğunu döven ve bu yüzden kasten yaralama suçundan üç yıl veya daha az süre hapis cezasına mahkum edilen kadın hükümlüler, 31.12.2015'e kadar ceza infaz kurumunda resmi işlemlerinin hızına göre ceza infaz kurumunda sadece birkaç saat kalmak suretiyle denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanabilecektir. 0-6 yaş arasında çocuğu bulunan kadın hakkında bu özel şartın uygulanması için başkaca herhangi bir koşulun bulunmaması, denetimli serbestlik ceza infaz usulünün ruhuna uygun olmayacaktır. Bu durum başka sorunların da ortaya çıkmasına neden olabilecektir. Örneğin, bu haktan yararlanmak için kadınların suç işledikten sonra çocuk sahibi olma yolunu seçmesine neden olabilecektir. Yani üç yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren bir suç işleyen kadın, çocuk sahibi olmak suretiyle denetimli serbestlik ceza infaz usulünden özel şartlar altında faydalanabilecektir. Bir örnekle açıklamak gerekirse, TCK md. 141'de düzenlenen adi hırsızlık suçunu işleyen bir kadın, üst sınırdan ceza alsın bile en fazla üç yıl hapis cezasına mahkum edilebilecektir. Bu kadın hükümlü, yargılama sürelerinin tartışıldığı ülkemizde yargılama esnasında çocuk sahibi

olarak ceza infaz kurumuna birkaç saatliğine girmek suretiyle denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanabilecektir.

Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün en önemli amacı cezanın bireye özgülendirilebilmesine aracılık etmesidir. Bu durumda da bazı hükümlülere ilişkin olarak özel şartların öngörülmesi ise kaçınılmazdır. Ancak öngörülen bu özel şartların uygulamada kötüye kullanılmasının engellenmesi için hükümlünün iyi halinin tespitinin titizlikle yapılması gerekir. Şu anki uygulamada ise iyi halin tespiti söz konusu olmadığı için denetimli serbestlik ceza infaz usulü kötüye kullanılabilir.

Diğer taraftan eşitlik açısından, 0-6 yaş arasında çocuğu bulunan kadın hükümlüler hakkında öngörülen bu özel düzenleme eksik kalmıştır. Hamile kadınlar hakkında da bu yönde bir düzenleme yapılması gerekirdi. Ayrıca çocuğa bakacak başka kimse bulunmadığı takdirde 0-6 yaş arasında çocuğu bulunan hükümlü baba hakkında da benzer bir düzenleme getirilmeliydi.

C. Ağır Hasta Hükümlüler Hakkında Denetimli Serbestlik Ceza İnfaz Usulünün Uygulanması

Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanması için özel şart uygulanacak bir diğer hükümlü grubu ise ağır hasta hükümlülerdir. CGTİHK'nın 105/A maddesinin üçüncü fıkrasının b) bendinde, maruz kaldıkları ağır bir hastalık, sakatlık veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen hükümlülerin koşullu salıverilmesine üç yıl veya daha az süre kalması durumunda açık ceza infaz kurumuna ayrılmaları öngörülmüştür. Görüldüğü üzere diğer şartları taşımaları halinde, maruz kaldıkları ağır bir hastalık, sakatlık veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen hükümlüler hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanması oldukça genişletilmiştir.

Bu hükümlülerin ağır hastalık, sakatlık veya kocama nedeniyle hayatını yalnız idame ettiremediklerini Adli Tıp Kurumundan alınan veya Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan bir raporla belgelendirmeleri gerekmektedir.

31.12.2015 tarihine kadar bu hükümlülerden doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılmayı hak edenler, dört yıl altı ay veya daha az hapis cezasına mahkum edilmeleri halinde - açık ceza infaz kurumunda resmi işlemlerinin hızına göre - kısa bir süre içinde denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanabilecektir.

D. Adli Para Cezasını Ödemeyen Hükümlüler Hakkında Denetimli Serbestlik Ceza İnfaz Usulünün Uygulanması

Suç işleyen kişi hakkında adli para cezasına hükmedilmişse, bu cezayı ödemeyen veya ödemeyi reddedenlerin cezaları hapis cezasına çevrilecektir. CGTİHK md. 105/A fık. 4’de ise adli para cezası hapis cezasına çevrilmiş olan hükümlüler hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanması daha ağır şartlara bağlanmıştır. Bu maddeye göre, adli para cezası hapis cezasına çevrilen hükümlülerin denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanabilmeleri için koşullu salıverilmelerine değil, hakkederek tahliye tarihine bir yıl veya daha az süre kalması gerekmektedir.

Ancak 6411 sayılı Kanun ile 5275 sayılı Kanuna eklenen geçici madde 4 ile birlikte altı ay kesintisiz açık ceza infaz kurumunda kalma şartı 31.12.2015 tarihine kadar ertelendiği için uygulamada denetimli serbestlik ceza infaz usulünün adli para cezası alan hükümlüler tarafından kötüye kullanılmaya açıktır. Şöyle ki, adli para cezasına mahkum edilen hükümlülerin adli para cezası karşısında mahkum edileceği hapis cezasının bir yıl veya daha az olması halinde hükümlüler, adli para cezasını ödemeyi reddetmek suretiyle, doğrudan açık ceza infaz kurumuna ayrılabilirler. Bu hükümlüler resmi işlemlerin hızına göre bir gün bile infaz kurumunda kalmadan denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanmak suretiyle ceza infaz kurumundan çıkabilecektir. Bu durumda hükümlü, denetimli serbestlik ceza infaz usulünü kullanarak adli para cezasını ödemekten kurtulabilmektedir. Kanun koyucu muhtemelen bu sonucu önlemek amacıyla adli para cezası hapis cezasına çevrilen hükümlüler hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulamasının şartlarını bir önceki paragrafta belirttiğimiz üzere değiştirmiştir. Ancak denetimli serbestlik ceza infaz usulünün şartları eksik uygulandığı yani hükümlünün iyi hali tespit edilmeden denetimli serbestlik ceza infaz usulü uygulandığı için hükümlüler tarafından bu infaz usulünün kötüye kullanılması söz konusu olmaktadır.

VI. DENETİMLİ SERBESTLİK CEZA İNFAZ USULÜNDE DENETİM ŞEKLİ

CGTİHK md. 105/A fık. 5 denetimli serbestlik ceza infaz usulünde hükümlünün ne şekilde denetleneceğini düzenlenmektedir. Bu maddeye göre hükümlünün;

- 1) Kamuya yararlı bir işte ücretsiz olarak çalıştırılması,
- 2) Bir konut veya bölgede denetim ve gözetim altında bulundurulması,
- 3) Belirlenen yer veya bölgelere gitmemesi,

4) Belirlenen programlara katılması,

yükümlülüklerinden bir veya birden fazlasına tabi tutulmasına, denetimli serbestlik müdürlüğünce karar verilecektir. Hükümlünün risk ve ihtiyaçları dikkate alınarak yükümlülükleri değiştirilebilir. 05.03.2013 tarihli DSHY ise bu denetim şekillerinin uygulanmasına ve karar verilmesine ilişkin ayrıntıları düzenlemektedir.

Bu yükümlülüklerden, bir konut veya bölgede denetim ve gözetim altında bulundurulma ve belirlenen yer veya bölgelere gitmeme yükümlülükleri elektronik izleme yoluyla da yapılabilmektedir.⁶⁹ Bilindiği üzere elektronik izleme yoluyla hükümlünün denetlenmesi, 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununa 5/4/2012 tarihinde eklenen 15/A maddesi ile hukukumuzda girmiş yeni bir usuldür.⁷⁰

Elektronik izleme, DSHY'nin 101. vd maddelerinde düzenlenmiştir. Elektronik izleme; elektronik araçlarla şüpheli, sanık veya hükümlülerin toplum içinde izlenmesini, gözetim ve denetim altında tutulmasını sağlayan, mağdurun ve toplumun korunmasını destekleyen kararların infaz edilmesinde kullanılan bir yöntemdir. Bugün elektronik izlemede, radyo frekans, uydu takibi, ses doğrulama, biyometrik doğrulama, uzaktan alkol takibi, kontakt kilitleme araçları ve mağdur koruma teknolojileri kullanılabilir.⁷¹

Elektronik izleme, hapis cezasına alternatif olarak düşünülen usullerin başında gelmektedir.⁷² Hükümlünün elektronik yollarla izlenmesi, denetimin asıl olduğu denetimli serbestlik ceza infaz usulü için de önemli kolaylık sağlayacaktır. Bu yolla gerçekleştirilen rehabilitasyonların ceza infaz kurumlarında yapılması amaçlanan rehabilitasyonlardan daha başarılı olduğu belirtilmektedir.⁷³ Diğer taraftan dünyanın birçok ülkesinde mali sebeplerle elektronik izleme yoluyla takip gün geçtikçe önemli bir yere sahip olmaktadır.⁷⁴

⁶⁹ DSHY md. 104/1.

⁷⁰ “Elektronik cihazların kullanılması suretiyle takip

Madde 15/A –(Ek: 5/4/2012-6291/4 md.)

(1) Şüpheli, sanık ve hükümlülerin toplum içinde izlenmesi, gözetimi ve denetimi elektronik cihazların kullanılması suretiyle de yerine getirilebilir.

(2) İzleme, gözetim ve denetime ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.”

⁷¹ Pekel ULUDAĞLI, “Hükümlülerin Denetiminde ve Topluma Kazandırılmasında Yeni Bir Yöntem Olarak Elektronik İzleme”, **AUHFD**, Yıl 2012, Cilt 61, Sayı 4, s. 1342.

⁷² ULUDAĞLI, s. 1337.

⁷³ ULUDAĞLI, s. 1344.

⁷⁴ ULUDAĞLI, s. 1360; 2011 yılı Denetimli Serbestlik Bültenine göre cezaevi günlük uygulamalarının günlük maliyeti 37 lira iken elektronik izlemenin günlük maliyeti 12,20 liradır. **Denetimli Serbestlik Bülteni**, Yıl: Şubat 2011, Sayı 1, s.3 (http://www.cte-ds.adalet.gov.tr/dosyalar/e_bulten/e_bulten.htm) (25.04.2013)

Elektronik izleme yoluyla denetlemenin, suçu önleyici etkisi bulunmadığı için izlenmesine karar verilecek kişilerin titizlikle seçilmesi gerekmektedir. Ancak yukarı da belirttiğimiz üzere uygulamada hükümlünün iyi hali tespit edilmeden, mükerrerlik durumu dahi dikkate alınmadan hükümlü hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasına başlanmaktadır. Bu yüzden iyi hali tespit edilmeden infaz kurumundan çıkarılan hükümlülerin elektronik izleme yoluyla takibi durumu düzeltici niteliktedir.

Bunun yanında denetimli serbestlik hizmetlerinde hükümlünün denetimi için gönüllü çalışanlar teşvik edilmelidir. Yine bu kapsamda özellikle vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler teşvik edilmelidir. Gönüllü çalışanların teşvik edilmesi denetimli serbestliğin etkinliğini artırmanın yanında hem maliyeti düşürmekte hem de hükümlünün toplumsal yaşama uyumunu hızlandırmaktadır. Karşılaştırmalı hukukta da denetimli serbestlik hizmetlerinde gönüllü çalışanlardan yararlanmanın etkinleştirilmesi hususu üzerinde durulmaktadır.⁷⁵

A. Kamuya Yararlı Bir İşte Ücretsiz Çalıştırılma

CGTİHK'nın 105/A maddesi yürürlüğe girmeden önce, denetimli serbestlik kapsamında, hükümlülerin kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırılması ve çalışma koşullarına uymayan hükümlünün tekrar ceza infaz kurumuna gönderilmesi, CGTİHK'nın 105. maddesinin 4. ve 5. fıkrasında sınırlı bir şekilde düzenlenmişti. CGTİHK md. 105/A'da, bu fıkralardaki kamuya yararlı bir işte çalıştırılma sistemi genişletilerek düzenlendiği için CGTİHK md. 105/4-5 yürürlükten kaldırılmıştır.⁷⁶ Bunun yanında CGTİHK md. 105/4'e göre kamuya yararlı bir işte çalıştırılıyor ve koşullu salıverilme süresi henüz tamamlanmadıysa bu hükümlüler hakkında artık CGTİHK 105/A maddesi uygulanacaktır.⁷⁷

CGTİHK md. 105/4'e göre, iki yıl veya daha az süre ile hapis cezasına mahkum edilen hükümlülerin cezalarının yarısını iyi halli geçirmeleri ve isteklerinin bulunması durumunda kamuya yararlı bir işte çalıştırılmaları öngörülmekteydi. Buna göre, md. 105/4'de sadece iki yıl veya daha az süre ile hapis cezasına mahkum edilenlerin kamuya yararlı bir işte ücretsiz olarak çalıştırılması düzenlenmişti. Ancak md. 105/A'da denetimli serbestlik ceza infaz

⁷⁵ Mukayeseli hukukta sivil toplum desteği için bkz. Vehbi Kadri KAMER/ Duygu ALTUN, "Denetimli Serbestlik Hizmetlerinde Sivil Toplum Desteği", **TBB Dergisi**, Yıl 2009, Sayı 82, s. 1-14; Ayrıca bkz. SCHÖCH, s.382.

⁷⁶ **Tasarının gerekçesi ve adalet komisyonu raporunun yer aldığı metin:** İlgili fıkraları yürürlükten kaldıran 6291 sayılı kanunun 3.madde gerekçesi de fıkraların kaldırılmasını benzer yönde açıklamıştır, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss207.pdf>.

⁷⁷ CGTİHK geçici madde 3/3-a

usulünden faydalanan her hükümlünün kamuya yararlı bir işte ücretsiz olarak çalıştırılması zorunluluğu getirilmiştir. Bu nedenle, kişi müebbet hapis cezasına mahkum edilse bile, denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlanabildiği sürece kamuya yararlı bir işte ücretsiz olarak çalıştırılması gündeme gelebilecektir.⁷⁸ Kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırılma yükümlülüğünün ayrıntıları ise DSHY’de düzenlenmiştir.

DSHY’nin 84. maddesine göre kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırılma yükümlülüğü, hükümlünün kurallara uyma becerisi ve çalışma disiplini kazanmasını, başkalarının haklarına saygı göstermesini, zamanı planlamasını, bir meslek edinerek kendi işini kurmasını veya bir iş edinmesini amaçlayan, iyileştirme ve topluma kazandırmayı esas alan bir yükümlülüktür.

Bugün Avrupa Konseyi üye ülkelerinin hemen hepsinde yer alan bu yükümlülüğün⁷⁹, failin sosyalleştirilmesini ve hapis cezasına benzer mantıkla failin vaktinin cezalandırılmasını sağlayan, faydalı bir yönü bulunmaktadır.⁸⁰ Bunun yanında kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırılma yükümlülüğünün, bazı hususlarda tartışmalı olmasına rağmen⁸¹ DSHY’nin yükümlülüklerin belirlenmesi başlıklı 83. maddesinin üçüncü fıkrasında, hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasına karar verilen her hükümlü hakkında uygulanması öngörülmüştür.

DSHY’de bu yükümlülüğün her hükümlü hakkında uygulanması zorunlu olarak tespit edilmekle birlikte, bu hususta bazı istisnalara da yer verilmiştir. DSHY’nin 84. maddesinin 7. fıkrasına göre; hükümlünün; a) çalışmasına engel bir sağlık problemi olduğunu, b) örgün eğitime devam ettiğini, c) bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştığını, ç) kendi işini kurduğunu ve işlettiğini belgelendirmesi ve bu nedenle kamuya yararlı işte çalışma yükümlülüğünün kaldırılmasını talep etmesi durumunda gerekirse kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırma yükümlülüğüne ara verilmesine karar verilecektir. Ancak uygulamada, denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanan hükümlülerin ücretsiz olarak çalıştırılabileceği işyerini bulmada sıkıntı

⁷⁸ Mülga edilen CGTİHK md. 105/4-5’deki kamuya yararlı bir işte çalıştırma ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Vehbi Kadri KAMER, “5275 Sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun Yüzbeşinci Maddesinde Yer Alan Kamuya Yararlı Bir İşte Çalıştırılma”, **Adalet Dergisi**, Yıl 2008 Sayı 33. (http://www.yayin.adalet.gov.tr/adalet_dergisi/sayi33.htm)

⁷⁹ Tartışmalar için bkz. Anton M. Van KALMTHOUT, “Kamu Yararına Çalışmadan "Toplumsal Yaptırımlara": Karşılaştırmalı Bir Bakış Açısı”, (çev. Burhan ALICI), **Küresel Bakış**, Yıl: Nisan 2011, Cilt I, Sayı I, s. 83, <http://www.taa.gov.tr/dosya/dergiler/kb1/index.html> (22.04.2013).

⁸⁰ KALMTHOUT, s. 74.

⁸¹ KALMTHOUT, s. 75.

çekilmektedir. Bu yüzden belirtilen şartları belgeleyen her hükümlünün bu yükümlülüğü ertelenmektedir.

Ayrıca DSHY'nin 84. maddesinin 8.fikrasına göre, on sekiz yaşından küçük olan ve suça sürüklenen çocuklar ile sıfır-altı yaş arasında çocuğu bulunan kadınların bu durumları devam ettiği sürece haklarında kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırma yükümlülüğü uygulanamayacaktır. Yine aynı maddenin 9. fıkrasına göre, kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırılma yükümlülüğü, altmış yaş ve üstüdeki hükümlüler, hayatlarını yalnız başına idame ettiremeyen hükümlüler ile doğumuna on hafta kalan hamile kadın hükümlüler hakkında uygulanmayacaktır.

Kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırılma yükümlülüğü, denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulandığı toplam sürenin en fazla üçte birini kamuya yararlı bir işte çalışmak suretiyle yerine getirilecektir. Örneğin, denetimli serbestlik ceza infaz usulünden yararlanan hükümlünün koşullu salıverilmesine dokuz ay kala ceza infaz kurumundan çıkmış olması durumunda, hükümlünün en fazla üç ay kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırılması söz konusu olacaktır. Ayrıca hükümlünün günde en fazla 4 saat, haftada ise 20 saat çalıştırılmasına karar verilebilecektir. Ancak bu süreler içerisinde kalmak şartı ile hükümlünün hafta sonları da çalıştırılmasına karar verilebilecektir.

B. Bir Konutta Denetim ve Gözetim Altında Bulundurulma

DSHY md. 85'e göre bir konutta denetim ve gözetim altında bulundurulma, toplumun ve mağdurun korunması için hükümlünün belirlenen bir konuttan çıkamaması suretiyle denetimini esas alan bir yükümlülüktür. Bu yükümlülük, yüksek riskli hükümlüler hakkında uygulanacaktır. Denetimli serbestlik değerlendirme ve planlama bürosu tarafından yüksek riskli olduğuna karar verilen hükümlüler hakkında, kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırılma yükümlülüğü yanında bir konutta denetim ve gözetim altında bulundurulma yükümlülüğüne de zorunlu olarak karar verilecektir.⁸² Ayrıca yukarıda belirtilen sebeplerle hakkında kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırılma yükümlülüğü belirlenemeyen her hükümlü hakkında bir konutta denetim ve gözetim altında bulundurulma yükümlülüğüne karar verilecektir.⁸³

Bu yükümlülük hükümlünün işi, eğitimi veya aile durumu dikkate alınarak 18:00 ila 08:00 saatleri arasında günde en az on, en fazla on iki saat olarak belirlenecektir.⁸⁴ Bir konutta denetim ve gözetim altında bulundurulma

⁸² DSHY md. 83/3.

⁸³ DSHY md. 83/4.

⁸⁴ DSHY md. 85/2.

yükümlülüğüne karar verilen hükümlüler elektronik yollarla izlenmiyorsa, belirlenen süreler içerisinde olmak şartı ile belirsiz saatlerde denetimli serbestlik personeli tarafından denetlenecektir.

C. Bir Bölgede Denetim ve Gözetim Altında Bulundurulma

Bir bölgede denetim ve gözetim altında bulundurulma yükümlülüğü Yönetmeliğin 86. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, bir bölgede denetim ve gözetim altında bulundurulma, toplumun ve mağdurun korunması amacıyla bir bölgede bulunmayı esas alan, belirlenen yere, belirlenen tarih ve saatlerde başvurma veya belirlenen bölge sınırları dışına çıkmama yükümlülüğüdür. Hakkında bu yükümlülüğe karar verilen hükümlünün, belirlenen tarih ve saatlerde, denetimli serbestlik müdürlüğüne, kolluğa, muhtarlığa veya müdürlüğün belirleyeceği bir kamu görevlisine başvurması istenecektir.

Kamu yararına bir işte ücretsiz çalıştırılma ve bir konutta gözetim ve denetim altında bulundurulma yükümlülüğünün yanında hükümlünün risk durumu, işlediği suçun nitelikleri, özellikle çocukların ve suç mağdurlarının korunması göz önünde bulundurularak belirlenen bir bölgede denetim ve gözetim altında bulundurma yükümlülüğüne karar verilebilecektir.⁸⁵ Ancak bu yükümlülük; ağır bir hastalık, sakatlık veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız başına idame ettiremeyen hükümlüler hakkında uygulanamayacaktır.⁸⁶

D. Belirlenen Yer veya Bölgelere Gitmeme

Belirlenen yer veya bölgelere gitmeme yükümlülüğü de bir bölgede denetim ve gözetim altında bulundurulma yükümlülüğü gibi tali nitelikte bir yükümlülüktür.⁸⁷ Yani hükümlünün risk durumu, işlediği suçun nitelikleri, özellikle çocukların ve suç mağdurlarının korunması göz önünde bulundurularak kamu yararına bir işte ücretsiz çalıştırılma ve bir konutta gözetim ve denetim altında bulundurulma yükümlülüğünün yanında, belirlenen yer veya bölgelere gitmeme yükümlülüğüne karar verilebilecektir.

E. Belirlenen Programlara Katılma

Belirlenen programlara katılma yükümlülüğü, denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanan hükümlülerin risk ve ihtiyaç durumları dikkate alınarak tespit edilen eğitim ve iyileştirmeye yönelik belirlenen programdır. Bu programın içeriği DSHY'nin 88. maddesinin birinci fıkrasında, bireysel

---

⁸⁵ DSHY md. 83/6.

⁸⁶ DSHY md. 86/5.

⁸⁷ DSHY md. 83/6.

görüşme, grup çalışması, tedavi ve iyileştirme programları, diğer kurumlarca yürütülen meslek ve sanat edindirmeye yönelik faaliyetler, seminerler, sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler, sivil toplum kuruluşlarınca kamu yararına yürütülen program ve çalışmalara katılma olarak belirlenmiştir.

İdare tarafından, denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanarak ceza infaz kurumundan çıkarılan hükümlülerin belirlenen programlara katılmalarına önem verilmektedir. Çünkü yönetmeliğin 88. maddesinin 3. fıkrasına göre, hükümlü hakkında belirlenen programlara katılma yükümlülüğüne karar verilmediyse bu durumun denetim planının rehberlik ve iyileştirme bölümünde açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Ancak uygulamada hükümlüler için uygun program belirlenmesi konusunda zorluklar yaşanmaktadır.

VII. DENETİMLİ SERBESTLİK CEZA İNFAZ USULÜNÜN UYGULAMASININ SONA ERMESİ

A. Hükümlünün Denetimli Serbestlik Ceza İnfaz Usulünün Kurallarına Uymaması veya İstememesi

1. Hükümlünün Denetimli Serbestlik Müdürlüğüne Zamanında Başvurmaması

Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanabilmesi için hükümlünün, dilekçeyle ceza infaz kurumu idaresine başvurması gerekmektedir. CGTİHK 105/A maddesinin altıncı fıkrasının a) bendine göre, hükümlünün dilekçesinde belirtmiş olduğu denetimli serbestlik müdürlüğüne, ceza infaz kurumundan ayrılışını takip eden günden itibaren üç gün içinde başvurması gerekmektedir. Hükümlü, denetimli serbestlik müdürlüğüne üç gün içerisinde müracaat etmezse beşinci günü mesai bitimine kadar beklenecektir.⁸⁸ Hükümlü, dördüncü veya beşinci günü müracaat eder ve mazeret bildirirse hakkındaki denetimli serbestlik ceza infaz usulüne ilişkin kaydı kapatılmayacaktır. Bu durumda hükümlünün beyanı, varsa mazereti ve buna ilişkin belge, bilgi veya beyan tutanak altına alınarak, hazırlanan tutanak dosyası ile birlikte karar verilmek üzere infaz hâkimine gönderilecektir. İnfaz hâkiminin hükümlü hakkında vereceği karara göre işlem yapılacaktır.⁸⁹ Ancak ceza infaz kurumundan ayrılışını takip eden beşinci günden sonrada başvurmazsa kayıt

⁸⁸ DSHY md. 82/6.

⁸⁹ DSHY md. 82/7.

kapatılarak herhangi bir işlem yapılmadan infaz hâkiminden hükümlünün kapalı ceza infaz kurumuna iadesi istenecektir.⁹⁰

Hükümlü beşinci günden sonra iki gün içerisinde Cumhuriyet başsavcılığına teslim olmazsa, TCK md. 292’de yer alan hükümlü veya tutuklunun kaçması suçunu işlemiş olacaktır. Devam eden süreçte hükümlü Cumhuriyet başsavcılığına kendiliğinden teslim olursa hakkında TCK md. 293’de düzenlenen etkin pişmanlık hükümleri uygulanacaktır. Bu durumda kaçtığı günden itibaren teslimin gerçekleştiği güne kadar geçen süre dikkate alınarak, verilecek cezanın altıda beşinden altıda birine kadar indirim yapılacaktır. Ancak, TCK md. 293’ün son cümlesine göre kaçma süresinin altı ayı geçmesi halinde cezada indirim söz konusu olmayacaktır.

2. Hükümlünün Yükümlülüklerle Uymaması

CGTİHK md. 105/A fik. 5’e göre denetimli serbestlik müdürlüğü tarafından hükümlü hakkında bir takım yükümlülükler belirlenecektir. Denetimli serbestlik müdürlüğünün hükümlü hakkında hazırladığı denetim ve iyileştirme programına, denetimli serbestlik görevlilerinin bu kapsamdaki uyarı ve önerilerine ve hakkında hazırlanan denetim planına hükümlünün uyması gerekmektedir. Hükümlünün bu yükümlülüklerle uymamakta ısrar etmesi halinde denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine koşullu salıverilme tarihine kadar olan cezasının infazı için kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine, infaz hâkimi tarafından karar verilecektir.⁹¹

3. Hükümlünün Talep Etmesi

Hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanabilmesi için hükümlünün talepte bulunması gerekmektedir. CGTİHK’nın 105/A maddesinin altıncı fıkrasının c) bendinde ise hükümlünün talebi halinde denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasının sona erdirilmesi öngörülmüştür. Buna göre, hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasını istemeyen, uygulanmasından vazgeçen hükümlünün talebi halinde denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanması sona erecektir. Bu durumda hükümlünün, denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine, koşullu salıverilme tarihine kadar olan cezasının infazı için kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine, infaz hâkimi tarafından karar verilecektir.

Ancak denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanmak suretiyle açık ceza infaz kurumundan ayrılan hükümlünün geri dönüşte neden kapalı ceza

⁹⁰ DSHY md. 82/6.

⁹¹ CGTİHK md. 105/A/6-b.

infaz kurumuna gönderilecek olmasını anlamak mümkün değildir. Kanaatimizce, açık ceza infaz kurumuna ayrılmayı hak eden hatta iyi hali tespiti edilerek denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanan hükümlünün kötü hali sebebiyle değil de bir takım özel sebeplerle bu usulün uygulanmasının sona ermesini talep ettiği zaman kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmemesi gerekir.

B. Hükümlünün İşlediği İddia Edilen Bir Başka Suçun Bulunması

1. Hükümlü Hakkında Tutukluluk Kararı Verilmesi

CGTİHK 105/A maddesinin yedinci fıkrasının a) bendine göre, işlediği iddia olunan başka bir suçtan dolayı hükümlü hakkında tutukluluk kararı verilmesi durumunda denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine, infaz hâkimi tarafından hükümlünün kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verilecektir. Bahsedilen suçun, denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmaya başlamasından önce veya sonra işlenmesi önemli değildir.

2. Hükümlü Hakkında Soruşturma veya Kovuşturma Başlatılması

Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmaya başlamasından önce işlediği iddia edilen ve cezasının üst sınırı yedi yıl veya daha fazla olan bir suçtan dolayı hükümlü olan kişi hakkında, soruşturma veya kovuşturma başlatılması ya da başlatılmış olanların devam ediliyor olması halinde, bu kişiler denetimli serbestlik infaz usulünden faydalanamayacaktır (CGTİHK md. 105/A-(7)-b).

CGTİHK'nın 105/A maddesinin 7. fıkrasının b bendine göre, hükümlü hakkında işlediği iddia edilen ve cezasının üst sınırı yedi yıl veya daha fazla olan suçtan dolayı soruşturma veya kovuşturmaya devam edilmesi, denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulamasının başlatılması için de engel teşkil etmektedir. Yani bu husus denetimli serbestlik ceza infaz usulünün olumsuz bir şartıdır. Ancak herhangi bir şekilde hükümlü, hakkında soruşturma veya kovuşturma olmasına rağmen denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanmaya başlamış ise denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine, infaz hâkimi tarafından kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verilecektir. Başka bir ihtimal olarak denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasından önce işlenmiş olmasına rağmen soruşturma veya kovuşturmaya bu ceza infaz usulü uygulanırken başlanması durumunda da yine aynı şekilde hükümlü kapalı ceza infaz kurumuna gönderilecektir.

3. Hükümlünün Denetimli Serbestlik Ceza İnfaz Usulü Uygulanırken Suç İşlemesi

Hükümlü hakkında, denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmaya başladıktan sonra işlediği iddia olunan ve cezasının alt sınırı bir

yıl veya daha fazla olan kasıtlı bir suçtan dolayı soruşturma veya kovuşturma başlatılması, bu usulün uygulanmasını sona erdirecektir.

CGTİHK md. 105/A fık. 7, son cümleye göre, işlediği iddia olunan bu suçlarla ilgili olarak hükümlü hakkında soruşturma sonucunda kovuşturmaya yer olmadığı veya kovuşturma sonucunda beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, davanın reddi veya düşme kararı verilmesi hâlinde, infaz hâkimi, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak hükümlünün cezasının infazına devam edilmesine karar verecektir. Diğer bir ifade ile hükümlünün işlediği iddia edilen bir başka suçun onun tarafından işlenmediği sabit olursa, hükümlü kapalı ceza infaz kurumundan çıkarılarak denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulanmasına devam edilecektir.

VIII. DENETİMLİ SERBESTLİK CEZA İNFAZ USULÜNÜN TAMAMLANMASI

Yukarıda da incelendiği üzere denetimli serbestlik ceza infaz usulünün bir şartı da hükümlünün koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalmasıdır. Ancak bu süre 0-6 yaş arasında çocuğu bulunan hükümlüler için iki yıl veya daha az, maruz kaldıkları ağır bir hastalık, sakatlık veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen hükümlüler hakkında üç yıl olarak düzenlenmiştir. Ayrıca hükümlü çocuklar ve adli para cezası hapis cezasına çevrilmiş hükümlüler için koşullu salıverilme şartı değiştirilmiş, çocuk hükümlülerin cezalarının beşte birinin çocuk eğitimevinde infaz edilmesi, aldığı adli para cezası hapis cezasına çevrilmiş hükümlülerin ise hak ederek tahliye tarihine bir yıl veya daha az süre kalması öngörülmüştür.

CGTİHK 105/A maddesinin birinci fıkrasının son cümlesine göre ise, hükümlüler hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulü, koşullu salıverilme tarihine kadar uygulanabilecektir. Bu hükme göre koşullu salıverilme, kural olarak sadece ceza infaz kurumundaki hükümlüler hakkında hapis cezasına seçenek infaz usulü olarak uygulanmaktadır. Ancak bunun istisnası denetimli serbestlik ceza infaz usulüdür. Koşullu salıverilme tarihine kadar hakkında denetimli serbestlik ceza infaz usulü uygulanacak olan hükümlü eğer bu süreyi yükümlülüklerin gereklerine ve denetim planına uygun davranarak geçirirse tahliye tarihine kadar koşullu salıverilmesine karar verilebilir. Bunun için yükümlülüklerin gereklerine ve denetim planına uygun davranan hükümlü hakkında denetimli serbestlik müdürlüğü tarafından bir rapor hazırlanacaktır. Bu rapor, hükümlünün koşullu salıverilip verilmeyeceği kararını verecek olan infaz hakimine gönderilecektir. Böylece denetimli serbestlik ceza infaz usulü tamamlanacaktır.

IX. SONUÇ

6291 sayılı Kanunla denetimli serbestlik, diğer infaz usullerine yardımcı veya kısmen de olsa tek başına uygulama alanı bulmasının yanında Türk hukukuna yeni bir ceza infaz usulü olarak girmiş ve girer girmez de birçok kez uygulanma şartları geçici maddelerle değiştirilmek suretiyle doluluk oranı bir hayli artan ceza infaz kurumlarının rahatlatılması sağlanmıştır. Ancak getirilen bu düzenlemeler, hükümlülerin iyi halleri tespit edilmeden denetimli serbestlik ceza infaz usulünden faydalanması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden de denetimli serbestlik ceza infaz usulü tam anlaşılammış ve uygulamada hükümlüler için özgürlük olarak algılanmıştır. Bu hükümler, hükümlülerin ceza infaz kurumundan ıslah olmadan çıkmasını sağlayan hatta bazı hükümlülerin ceza infaz kurumuna neredeyse hiç girmeden çıkmasını sağlayan bir af gibi algılanmıştır.

2005'te Türk ceza mevzuatında yapılan toplu değişikliklerde koşullu salıverilmenin de şartları değiştirilmiştir. Önceki yasa döneminde koşullu salıverilmeden yararlanabilmesi için hükümlünün hapis cezasının üçte birini iyi halli olarak geçirmesi gerekmektedir. Ancak yeni yasa ile birlikte bu süre üçte ikisine çıkarılmıştır. Diğer taraftan 5237 sayılı TCK ile caydırıcılığının artması için suçlar karşısında öngörülen cezaların artırıldığı görülmektedir. Bu sebeplerden dolayı ceza infaz kurumlarının yetersiz kaldığı, doluluk oranının bir hayli arttığı, hatta hükümlülerin yoğunluktan dolayı yerlerde yattığı bilinmektedir. Dolayısı ile ceza infaz kurumlarının da rahatlatılması için böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Zira koşullu salıverilme ile denetimli serbestlik ceza infaz usulünü karşılaştırırken de belirtildiği gibi bu iki ceza infaz usulü birbirine çok benzemektedir. Hatta denetimli serbestlik ceza infaz usulü, koşullu salıverilmenin şartlarını hükümlüler lehine genişleten bir kurumdur.

Tüm bu belirtilen hususların sonucunda Türk hukukuna özgü bir sistem ortaya çıkmıştır. Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün 31.12.2015 tarihine kadar yapılacak uygulamasında, 18 ay veya daha az hapis cezası alan hükümlülerin ceza infaz kurumunda hiç kalmadan, dolayısı ile iyi hali tespit edilmeden infaz kurumundan çıkması mümkün olmuştur. Böylece cezaların ertelenmesi, hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar gibi imkanları olan ve yargılama sırasında bu imkanları kullanmayan hakim in bu yöndeki kararının bir anlamı kalmamaktadır. Çünkü iyi haline bakılmadan denetimli serbestlik ceza infaz usulü ile hükümlü, ceza infaz kurumundan çıkacaktır. Denetimli serbestlik ceza infaz usulünün uygulamada ortaya çıkan bu olumsuz yönü, hükümlülerin bu usulü özgürlük olarak algılamasına neden olmuştur. Bu olumsuz sonucun ortadan kaldırılması için denetimli serbestlik yoluyla cezaların infazı usulünden sadece iyi halli olan hükümlülerin yararlanmasını sağlayacak düzenleme yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKKAŞ, Ahmet Hulusi, “Koşullu Salıverilme”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl 2008, Cilt XII, Sayı 1-2, s. 305-335.
- CENTEL, Nur, “Denetimli Serbestlik”, **Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı**, 2008, s. 531-555.
- CENTEL, Nur/ZAFER, Hamide/ÇAKMUT, Özlem, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, 4. Bası, Beta, İstanbul, 2006.
- ÇOLAK, Haluk/ALTUN, Uğurtan, “Denetimli Serbestlik Kavramının Yaptırım Teorisi ve Penolojik Bakımdan Tahlili ile Pozitif Hukukumuzdaki Düzenlemeler”, **Adalet Dergisi**, Yıl 2006, Sayı 25, s.1-52.
- DEMİRBAŞ, Timur, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 8. Bası, Ankara 2012.
- DEMİRBAŞ, Timur, **İnfaz Hukuku**, 2. Bası, Seçkin, Ankara, 2008.
- DİANA, Lewis, “What Is Probation”, **HeinOnline** – 51 J. Crim L. Criminology & Police Sci., 1960-1961.
- GÜNDÜZ, Bilal, “Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl 2008, Sayı 1, s. 155-170.
- KALMTHOUT, Anton M. Van, “Kamu Yararına Çalışmadan ‘Toplumsal Yaptırımlara’: Karşılaştırmalı Bir Bakış Açısı”, (çev. Burhan ALICI), **Küresel Bakış**, Yıl: Nisan 2011, Cilt 1, Sayı 1, s. 71-106.
- KAMER, Vehbi Kadri, “5275 Sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun Yüzbeşinci Maddesinde Yer Alan Kamuya Yararlı Bir İşte Çalıştırılma”, **Adalet Dergisi**, Yıl 2008, Sayı 33. (http://www.yayin.adalet.gov.tr/adalet_dergisi/sayi33.htm)(27.04.2013)
- KAMER, Vehbi Kadri/ALTUN, Duygu, “Denetimli Serbestlik Hizmetlerinde Sivil Toplum Desteği”, **TBB Dergisi**, Yıl 2009, Sayı 82, s. 1-14.
- KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 4.Bası, Seçkin, Ankara, 2011.
- LINDNER, Charles, “Thacher, Augustus, and Hill- The Path to Statutory Probation in the United States and England”, **Heinonline**—71 Fed. Probation, 2007.
- NURSAL, Necati/ATAÇ, Selcen, **Denetimli Serbestlik ve Yardım Sistemi**, Yetkin, Ankara, 2006.
- ÖZBEK, Veli Özer, **İnfaz Hukuku**, 2.Bası, Seçkin, Ankara, 2013.

- ÖZBEK, Veli Özer/KANBUR, M. Nihat/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar/TEPE, İlker, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 2.Bası, Seçkin, Ankara, 2011.
- ÖZGENÇ, İzzet, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 8.Bası, Seçkin, Ankara, 2013.
- ÖZGENÇ, İzzet, “Bir Ceza İnfaz Rejimi Olarak Erteleme”, **Anayasa Yargısı**, C. 18, Yıl: 2001, s. 99-148.
- ÖZTÜRK, Bahri/ERDEM, Mustafa Ruhan, **Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku**, 12. Bası, Seçkin, Ankara 2012.
- PETERSILIA, Joan, “Probation in the United States”, **HeinOnline** -- 22 Crime & Just. 1997.
- SCHÖCH, Heinz, “Denetimli Serbestlik Yardımı ve İnsancıl Ceza Yargısı”, (Çev: Pınar BACAKSIZ), **Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Serisi 5**, Suç Politikası, Seçkin, Ankara, 2006, s. 375-384.
- SÖZÜER, Adem, “Türk Hukukunda Af 4454 ve 4616 Sayılı Kanunlarda Öngörülen Şartla Salıverilme ve Ertelemeye İlişkin Hükümlerin Hukuksal Niteliği ile Bu Hükümlerin Anayasaya Uygunluğu Sorunu” , **Anayasa Yargısı Dergisi**, Yıl 2001, Cilt 18, s. 223-252.
- TANER, Fahri Gökçen, “Hükmün Açıklanmasının Ertelenmesinin (Geri Bırakılmasının) Hukuki Niteliği ve Ertelemeyi Kabul Edip Etmediğinin Sanığa Duruşma Devresinin Sona Ermesinden Önce Sorulmasının Hukuka Aykırılığı Üzerine”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl 2011, Sayı 4, s. 285-298.
- TURHAN, Faruk, “Yeni Türk Ceza Kanunu’na Göre Cezanın Ertelenmesi ve Uygulamada Çıkan Bazı Sorunlar”, **EÜHFD**, Yıl 2006, Cilt X, Sayı 3-4, s. 27-54.
- ULUDAĞLI, Pekel, “Hükümlülerin Denetiminde ve Toplum Kazandırılmasında Yeni Bir Yöntem Olarak Elektronik İzleme”, **AUHFD**, Yıl 2012, Cilt 61, Sayı 4, s. 1337-1368.
- USTA; İbrahim/ÖZTÜRK, Hakan, “Denetimli Serbestlik”, **Ceza Hukuku Dergisi**, Yıl 2010, Sayı 13, s. 7-46.
- YAVUZ, Hakan A., “Denetimli Serbestliğin Ortaya Çıkışı ve Karşılaştırmalı Hukuktaki Gelişim Süreci”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Yıl: Şubat 2012, Sayı 66, s. 75-88.
- YAVUZ, Hakan A., “Denetimli Serbestliğin Türk Ceza Adalet Sistemindeki Tarihsel Gelişim Süreci”, **TBB Dergisi**, Yıl 2012, Sayı 100, s. 317-342.

YAVUZ, Hakan A., “Denetimli Serbestliğin Türk Ceza Adalet Sistemi İçerisindeki Genel Görünümü Üzerine”, **Adalet Dergisi**, Yıl: Ocak 2012, Sayı 42, s.58-75.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.internethaber.com>

<http://www.taa.gov.tr>

<http://www.tbmm.gov.tr>

<http://www.yayin.adalet.gov.tr>